

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
w Grodzisku Wielkopolskim

The logo is circular with a blue outer ring containing the text 'PAŃSTWOWA' at the top and 'INSPEKCJA SANITARNA' at the bottom. The center features a red shield with a white eagle, which is the coat of arms of Grodzisk Wielkopolski.

**OCENA STANU SANITARNEGO
POWIATU GRODZISKIEGO
ZA 2016 ROK**

Grodzisk Wielkopolski – luty 2017

SPIS TREŚCI

	Wstęp	4
1.	Sytuacja demograficzna	5
2	Warunki zdrowotne środowiska bytowania człowieka	5
2.1.	Obiekty komunalne	5
2.1.1.	Zaopatrzenie ludności w wodę przeznaczoną do spożycia	5
2.1.1.2.	W miastach	5
2.1.1.2.	Na terenach wiejskich	6
2.1.2.	Kąpieliska i baseny	6
2.1.3.	Ustępy publiczne	8
2.1.4.	Zakłady fryzjerskie i inne zakłady w których są świadczone więcej niż jedna z usług(fryzjerskie , kosmetyczne odnowy biologicznej)	8
2.1.5.	Zakłady kosmetyczne	8
2.1.6.	Obiekty hotelarskie	8
2.1.7.	Dworce i stacje kolejowe	12
2.1.8.	Interwencje	12
2.1.9.	Obiekty lecznictwa zamkniętego	13
2.1.10.	Obiekty lecznictwa otwartego	13
3.	Obiekty żywnościowo-żywniowe	15
3.1.	Jakość zdrowotna środków spożywczych	23
3.1.1.	Krajowe środki spożywcze	23
3.1.2.	Ocena sposobu żywienia	25
3.1.3.	Nadzór nad przedmiotami użytku	26
4.	Warunki sanitarno – higieniczne środowiska pracy	31
4.1.	Czynniki szkodliwe w środowisku pracy	31
4.2.	Nadzór nad substancjami i mieszaninami niebezpiecznymi	31
4.3.	Nadzór nad realizacją zapisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	31
4.4.	Czynniki rakotwórcze i mutagenne w środowisku pracy	32
4.5.	Prowadzenie działań związanych z nadzorem nad wprowadzaniem do obrotu produktów biobójczych	33
4.6.	Czynniki biologiczne	33
4.7.	Choroby zawodowe	34
4.8.	Promocja zdrowia w zakładach	34
5.	Obiekty nauczania i wychowania	36

5.1.	Stan techniczny obiektów	36
5.2.	Dodatkowe informacje dotyczące warunków pobytu dzieci i młodzieży w placówkach oświatowo- wychowawczych	37
5.3.	Badania problemowe	38
5.4.	Inne przedsięwzięcia	39
5.5.	Wypoczynek	42
5.6.	Warunki sanitarne	44
6.	Sytuacja epidemiologiczna	46
6.1.	Choroby szerzące się drogą pokarmową	46
6.2.	Wirusowe zapalenia wątroby	47
6.3.	Choroby, przeciw którym realizowane są szczepienia ochronne obowiązkowe i zalecane	47
6.4.	Choroby odzwierzęce	48
6.5.	Realizacja szczepień ochronnych	49
6.6.	Działalność nadzorowa w zakresie chorób zakaźnych	49
7.	Działalność oświatowo-promocyjna	51
7.1.	Programy krajowe	55
7.2.	Programy wojewódzkie	77
7.3.	Inne przedsięwzięcia	84
7.4.	Przekazywanie informacji do mediów	90
7.5.	Podsumowanie	90
8.	Działalność opiniodawczo - nadzorowa	92
9.	Wnioski końcowe	95

WSTĘP

Rok 2016 był siedemnastym rokiem działalności Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Grodzisku Wielkopolskim, w którym realizowano zadania określone w Ustawie o Państwowej Inspekcji Sanitarnej i Ustawie o finansach publicznych.

Celem działalności Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Grodzisku Wielkopolskim było promowanie zdrowego stylu życia, czuwaniem nad bezpieczeństwem żywności i żywienia oraz zdrowotnym wody, zapobieganie powstawaniu chorób w tym chorób zakaźnych i zawodowych poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz prowadzenie działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej.

W Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Grodzisku Wlkp. jest wdrożony system zarządzania w działalności nadzorowej oparty na wymaganiach normy PN-EN ISO/IEC 17020:2006 „Ogólne kryteria działania różnych rodzajów jednostek inspekcyjnych”.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny współpracował ze Starostą Powiatowym, Burmistrzami i Wójtami gmin, Komendą Powiatową Policji, Powiatowym Inspektoratem Weterynaryjnym, Nadleśnictwem Grodzisk, Komendą Powiatową Państwowej Straży oraz Powiatową i Miejską – Gminną Biblioteką Publiczną w Grodzisku Wlkp. .

1. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Powiat Grodziski obejmuje powierzchnię 643,72 km² i zajmuje pod tym względem 26 miejsce w województwie wielkopolskim. Liczba mieszkańców wg stanu na dzień 31.12.2016r. wynosi 50.847. Znaczna część mieszkańców (31.264) zamieszkuje na terenach wiejskich (tabela nr 1).

Tabela nr 1 Ludność wg miejsca zamieszkania.

Wyszczególnienie	Ludność *		
	Ogółem	w miastach	na wsiach
powiat grodziski	50.847	19.583	31.264

* wg stanu na dzień 31.12.2016r.

2. WARUNKI ZDROWOTNE ŚRODOWISKA BYTOWANIA CZŁOWIEKA

2.1. Obiekty komunalne

2.1.1. Zaopatrzenie ludności w wodę przeznaczoną do spożycia

2.1.1.1. W miastach :

Nadzorem sanitarnym objęto :

- 2 wodociągi miejskie
- 2 wodociągi lokalne

Ludność miasta Grodzisk Wlkp. zaopatruje się w wodę z wodociągu miejskiego przy ul. Mikołajczyka (jest to wodociąg raportowany do UE) i częściowo z wodociągu wiejskiego Czarna Wieś. Woda z wodociągu miejskiego i wodociągu wiejskiego Czarna Wieś nadaje się do spożycia przez ludzi - bez zmian w stosunku do roku 2015.

W wodę nadającą się do spożycia zaopatrywani są również mieszkańcy miasta Rakoniewice (z wodociągu miejskiego raportowanego do UE) oraz mieszkańcy miasta Wielichowo, którzy zaopatrywani są z wodociągu wiejskiego Wielichowo Wieś ul. Borek.

Woda z wodociągu lokalnego Rodan Groklin sp. z o. o. Grodzisk Wlkp. ul. Sportowa oraz wodociągu lokalnego HOOP Polska sp. z o. o. Grodzisk Wlkp. nadal nadaje się do spożycia przez ludzi.

Podobnie jak w latach poprzednich stan sanitarny wodociągów nie budził zastrzeżeń .

Liczba urządzeń w stosunku do 2015r. uległa zmianie – ubył 1 – wod. zakładowy Gospodarstwo Rolne W. Glinkowski Grodzisk Wlkp. ul. Sadowa. Mieszkańcy, którzy byli zaopatrywani w wodę z

tego wodociągu zostali podłączeni do nowo wybudowanej sieci wodociągu miejskiego grodzisk Wlkp.

2.1.1.2. Na terenach wiejskich

Objęto nadzorem sanitarnym :

- 14 wodociągów wiejskich
- 1 wodociąg zakładowy
- 1 wodociąg lokalny

Jakość wody w 14 wodociągach wiejskich i 1 wodociągu zakładowym nie budziła zastrzeżeń - bez zmian w stosunku do 2015r.

Skontrolowano i pobrano próby wody do badań kontrolnych z 1 wodociągu lokalnego sezonowego tj. wodociągu lokalnego Pola Biwakowego w Kuźnicy Zbąskiej, w którym jakość wody w stosunku do roku 2015 uległa poprawie – wydano decyzję stwierdzającą przydatność wody do spożycia.

Stan sanitarny wodociągów nie budził zastrzeżeń.

Liczba urządzeń w stosunku do 2015r. nie uległa zmianie.

Gmina Grodzisk Wlkp. Granowo , Kamieniec , Rakoniewice i Wielichowo zwodociągowane są w 100 %.

Ocenę stanu sanitarnego urządzeń wodnych i jakości wody dokonano na podstawie przeprowadzonych kontroli oraz analiz fizyko – chemicznych i bakteriologicznych wody.

W 2016r wydano 5 decyzji administracyjnych.

W roku 2016 pobrano 103 prób wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w tym 8 prób w kierunku bakterii Legionella

2.1.2. Kąpieliska i baseny

W związku z nowelizacją ustawy Prawo wodne wprowadzającej zmiany w sposobie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, do PPIS w Grodzisku Wielkopolskim nie wpłynął żaden projekt uchwały zatwierdzający wykaz kąpielisk ani miejsc zwyczajowo przyjętych do kąpieli .na terenie powiatu grodziskiego

W sezonie letnim, została przeprowadzona kontrola miejsca do wypoczynku i opalania w Kuźnicy Zbąskiej. Teren trawiasto – piaszczysty nad Jeziorem Kuźnickim , nie ogrodzony i nie oświetlony z wyodrębnionym parkingiem dla samochodów. Odpady komunalne gromadzone w koszach wyłożonych workami foliowymi, kosze nieprzepełnione, teren wokół nich utrzymany czysto. Stan sanitarny miejsca do wypoczynku i kabiny ustępowej nie budził zastrzeżeń.

W roku 2016 w ewidencji PSSE w Grodzisku Wlkp. znajdowały się 2 baseny: 1 basen kąpielowy odkryty czynny sezonowo i 1 basen – pływalnia kryta czynny cały rok. Przeprowadzone kontrole nie wykazały uchybień. Stan techniczny i funkcjonalny obiektów dobry.

W związku z wejściem w życie Rozporządzenia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r. poz. 2016) które określa wymagania m. innymi częstotliwość pobierania próbek wody na pływalniach i sposób informowania ludności o jakości wody na pływalniach, Zarządzający pływalnią dokonują oceny spełnienia wymagań dotyczących jakości wody poprzez systematyczne i udokumentowane badania jakości wody, prowadzonych zgodnie z harmonogramem ustalonym z właściwym państwowym inspektorem sanitarnym oraz każdorazowo w przypadku wystąpienia sytuacji mogącej mieć wpływ na pogorszenie jakości wody na pływalni, po przerwie eksploatacyjnej lub awarii.

Ogółem przeprowadzono 2 kontrole protokolarne i 15 kontroli urzędowych związanych z poborem prób wody, pobrano 64 próbek wody do badań.

1) basen kąpielowy odkryty w Grodzisku Wlkp. ul. Zbąszyńska 46 posiadający 3 niecki basenowe.

- 1) basen główny
- 2) basen średni
- 3) brodzik dla dzieci

Woda odpowiadała warunkom określonym w Rozporządzeniu MZ w sprawie wymagań jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach

2) basen kąpielowy kryty -właścicielem jest Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „BEHAPOWIEC”, ul. Nowa 20, Grodzisk Wielkopolski

- 1) basen główny
- 2) whirlpool

Woda do badań laboratoryjnych pobierana jest woda raz w miesiącu. Woda odpowiadała warunkom określonym w Rozporządzeniu MZ w sprawie wymagań jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach.

W 2016 r. pobrane zostały również próby wody w kierunku bakterii z rodzaju Legionella s.p.- bakterii nie wykryto

2.1.3. Ustępy publiczne

Kontrolą objęto 1 ustęp publiczny stały w Rakoniewicach oraz 5 tymczasowych kabin ustępowych publicznych skanalizowanych w Grodzisku Wielkopolskim . Obiekty tymczasowe ze stali kwasoodpornej, ogrzewane , całoroczne, stan sanitarny nie budził zastrzeżeń.

Stan sanitarny skontrolowanych ustępów nie budził zastrzeżeń.

2.1.4. Zakłady fryzjerskie i inne zakłady w których są świadczone więcej niż jedna z usług (fryzjerskie , kosmetyczne , odnowy biologicznej)

W ewidencji PSSE znajduje się 37 zakładów fryzjerskich i 17 innych zakładów w których są świadczone więcej niż jedna z usług oraz 6 zakładów odnowy biologicznej. Ogółem wykonano 12 kontroli w zakładach fryzjerskich, 5 kontroli w innych zakładach i 1 kontrole gabinetu masażu i Terapii Manualnej. Większość obiektów to zakłady estetycznie urządzone i dobrze wyposażone. We wszystkich obiektach prowadzona jest dezynfekcja chemiczna . W czasie kontroli zwraca się szczególną uwagę na sposób przechowywania kosmetyków, narzędzi fryzjerskich, ich dezynfekcje , sterylizację , terminy ważności środków dezynfekcyjnych, sposób magazynowania bielizny stosowanej na zakładzie , pranie bielizny brudnej . W większości zakładów stosowana jest bielizna jednorazowego użytku.

Stan sanitarny w skontrolowanych zakładach nie budził zastrzeżeń Na terenie obiektów przestrzegane są zapisy ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu.

2.1.5. Zakłady kosmetyczne.

W ewidencji PSSE znajdują się 21 zakłady kosmetyczne. W skontrolowanych 7 zakładach ,stan sanitarny nie budził zastrzeżeń.

W zakładach stosuje się narzędzia jednorazowego i wielokrotnego użytku . Narzędzia wielokrotnego użytku sterylizowane są w własnym zakresie w autoklawach lub oddawane są do sterylizacji w centralnej sterylizatorni w SP ZOZ w Grodzisku Wlkp. Zakłady w których wykonywane są zabiegi powodujące naruszenie ciągłości tkanek ,mają podpisane umowy na odbiór odpadów niebezpiecznych. Deklarowany rodzaj usług w skontrolowanych zakładach kosmetycznych to : manicure, pedicure , pielęgnacja twarzy, szyi i dekoltu, kosmetyka dłoni, henna, depilacja, zabiegi na twarz, makijaż, woskowanie ciała, solarium, zdobnictwo paznokci.

2.1.6. Obiekty hotelarskie

W ewidencji PSSE w Grodzisku Wlkp. znajdują się 2 Hotele,2 Motele, 1 kemping , 1 Pole biwakowe oraz 13 obiektów w których świadczone są usługi hotelarskie(w tym 2 obiekty

agroturystyki). Przeprowadzone kontrole nie wykazały uchybień. Ogółem w tej grupie przeprowadzono 17 kontroli. Na terenie obiektów przestrzegane są zapisy ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu.

a) Hotel „, RODAN GROKLIN” Grodzisk Wlkp.

Hotel kat.**** - jest to budynek murowany, wolnostojący, wielokondygnacyjny. Budynek jest przystosowany dla osób niepełnosprawnych.(windy oraz sanitariaty dla osób niepełnosprawnych). Składa się z: 29 pokoi dwuosobowych ,3 apartamentów dwuosobowych z zespołami higieniczno-sanitarnymi, holu z recepcją, sali bowlingu, zespołu sal wielofunkcyjnych tj. konferencyjnych, klubowych, szkoleniowych, audiowizualnych, odnowy biologicznej.

Obiekt o wysokim standardzie technicznym i jakości świadczonych usług, których stan sanitarny nie budził zastrzeżeń.

b) Hotel PW „, Behapowiec” Grodzisk Wlkp.

Hotel kat.*** - jest to budynek murowany, wolnostojący, wielokondygnacyjny. Obiekt składa się z: 32 pokoi dwuosobowych z zespołami higieniczno-sanitarnymi,8 pokoi czteroosobowych,4 apartamenty 2 dwuosobowe, 1 pokój studio dwuosobowy, holu z recepcją, zespołem sal wielofunkcyjnych tj. konferencyjnych, klubowych, szkoleniowych, audiowizualnych, basenu, sauny, whirlpoolu. Ponadto w obiekcie świadczone są usługi w zakresie fitness oraz siłownia.

Obiekt o wysokim standardzie technicznym i jakości świadczonych usług.

c) „, LEOBUS” Motel XXI wieku Grodzisk Wlkp.

Motel kat.*** - jest to budynek murowany, wolnostojący, wielokondygnacyjny. Składa się z: 45 pokoi dwuosobowych, 20 pokoi trzyosobowych, 2 apartamentów z zespołami higieniczno-sanitarnymi, 1 pokojem jednoosobowym, 1 pokojem siedmioosobowym, 1 pokojem pięćosobowym, 2 pokojami czteroosobowymi, holu z recepcją, sali konferencyjnej, sauny, solarium i zakładu fryzjerskiego.

Goście korzystają też z usług fryzjerskich oraz sauny i solarium znajdujących się na terenie obiektu.

d) Motel PW „,Duet” Granowo

Motel kat.*** Jest to budynek murowany, wolnostojący, wielokondygnacyjny. Obiekt składa się z: 3 pokoi dwuosobowych i 9 pokoi jednoosobowych z zespołami higieniczno-sanitarnymi, sali konferencyjnej, magazynów na bieliznę czystą i brudną oraz miejscem na sprzęt porządkowy.

e) Pole kempingowe w Januszewicach

Obiekt sezonowy położony na polanie, nad jeziorem strykowskim. Teren kempingu jest ogrodzony, oświetlony, posiada całodobowy nadzór, oraz wyodrębniony parking dla samochodów. Liczba stanowisk do obozowania -20. Bielizna pościelowa własna klientów. Zaopatrzenie w wodę wodociągu wiejskiego Januszewice z wodą o dobrej jakości. Nieczystości płynne odprowadzane do zbiornika bezodpływowego. Odpady komunalne gromadzone w pojemnikach

f) Pole biwakowe w Kuźnicy Zbąskiej

Obiekt sezonowy położony w lesie. Teren pola biwakowego jest ogrodzony, oświetlony, posiada całodobowy nadzór. Zaopatrzenie w wodę wodociągu lokalnego w Kuźnicy Zbąskiej, Jakość wody w stosunku do 2015r. uległa poprawie, wydano decyzję o przydatności do spożycia. Nieczystości płynne odprowadzane do zbiornika bezodpływowego. Odpady komunalne gromadzone w pojemnikach

g) Pokoje noclegowe przy Restauracji „Leśna” Grodzisk Wlkp.

Brak zaszeregowania - jest to budynek murowany, wolnostojący, jednokondygnacyjny. Obiekt składa się z: 16 pokoi dwuosobowych z zespołami higieniczno-sanitarnymi. Stan sanitarny nie budził zastrzeżeń.

h) Pokoje noclegowe przy Gminnym Centrum Pomocy Środowiskowej w Grodzisku Wlkp.

Brak zaszeregowania - jest to budynek murowany, wolnostojący, wielokondygnacyjny. Pomieszczenia na drugiej i trzeciej kondygnacji, w tym; 1 pokój czteroosobowy, 3 pokoje trzyosobowe oraz 5 pokoi dwuosobowych, wykorzystywane jako pokoje gościnne głównie dla potrzeb gminy podczas obecności przedstawicieli innych samorządów lub delegacji z miast partnerskich przebywających na terenie gminy. Obiekt posiada 23 miejsca noclegowe z zespołami higieniczno-sanitarnymi.

Stan sanitarny w w/w obiektach nie budził zastrzeżeń.

i) Pokoje do wynajęcia przy Centrum Medycznym w Rakoniewicach

Brak zaszeregowania - jest to budynek nowopowstały, murowany, wolnostojący, wielokondygnacyjny. Obiekt składa się z: 7 pokoi jednoosobowych 12 pokoi dwuosobowych, 1 pokój trzyosobowy, każdy z zespołami higieniczno-sanitarnymi.

Stan sanitarny obiektu nie budził zastrzeżeń.

j) Ośrodek Wypoczynkowy „OAZA” Kuźnica Zbąska

Jest to budynek murowany, wolnostojący, wielokondygnacyjny, sezonowy, bez zaszeregowania. Obiekt składa się z: 8 pokoi dwuosobowych w tym 1 z zespołem higieniczno-sanitarnym, 4 pokoje trzyosobowe, 1 pokój czteroosobowy, 3 pokoje pięcioosobowe, węzeł sanitarny osobno dla kobiet i mężczyzn, magazynów na bieliznę czystą i brudną oraz miejscem na sprzęt porządkowy.

k) Motel „MDS” Restauracja, Motel Wielichowo Wieś

Brak zaszeregowania - jest to budynek murowany, wolnostojący, wielokondygnacyjny. Obiekt składa się z 6 pokoi dwuosobowych z zespołami higieniczno-sanitarnymi, magazynów na bieliznę czystą i brudną oraz miejscem na sprzęt porządkowy.

l) Gościniec „ U Michała” Drzymałowo

Budynek murowany, wolnostojący, całoroczny, wielokondygnacyjny, bez zaszeregowania. Obiekt składa się z: 10 pokoi dwuosobowych z zespołami higieniczno-sanitarnymi oraz 2 domków typu „Brda” sześćoosobowych, magazynów na bieliznę czystą i brudną oraz miejscem na sprzęt porządkowy.

l) Zajazd „ U Bogdana” Rakoniewice Wieś

Jest to budynek murowany, wolnostojący, wielokondygnacyjny. Obiekt składa się z: 13 pokoi dwuosobowych , 1 pokoju trzyosobowego i 1 pokoju czteroosobowego z zespołami higieniczno-sanitarnymi, magazynów na bieliznę czystą i brudną oraz miejscem na sprzęt porządkowy.

m) „Pałac Szczepowice” w Szczepowicach

Jest to budynek murowany, wolnostojący, wielokondygnacyjny. Obiekt składa się z: 15 pokoi dwuosobowych , 3 pokoi jednoosobowych i 1 apartamentu dwuosobowego z zespołami higieniczno-sanitarnymi, magazynów na bieliznę czystą i brudną oraz miejscem na sprzęt porządkowy.

n) Pokoje noclegowe przy Restauracji Kaprys, Ruchocice

Jest to budynek murowany, wolnostojący, wielokondygnacyjny, całoroczny, bez zaszeregowania. Obiekt składa się z: 10 pokoi dwuosobowych z zespołami higieniczno-sanitarnymi, , magazynem na bieliznę czystą i brudną oraz miejscem na sprzęt porządkowy.

o) Dwór Niemierzyce

Jest to budynek murowany, wolnostojący, wielokondygnacyjny, całoroczny, bez zaszeregowania.

Obiekt składa się z: 9 pokoi dwuosobowych z zespołami higieniczno-sanitarnymi, salki konferencyjnej, magazynem na bieliznę czystą i brudną oraz miejscem na sprzęt porządkowy.

p) Gospodarstwo agroturystyczne Jabłonna

r) Kwatera turystyczna Tarnowa

s) Zagroda „Pod Lipami” Błońsko

W okresie sprawozdawczym dopisano do ewidencji 1 obiekt Pokoje noclegowe przy Restauracji „Prowincja” Plastowo gm. Kamieniec, natomiast 1 obiekt agroturystyczny został zlikwidowany.

2.1.7. Dworce i stacje kolejowe

Pod nadzorem PSSE w Grodzisku Wlkp. znajdują się 3 stacje PKP.

Skontrolowano 3 Stacje PKP (Rakoniewice , Grodzisk Wlkp., Granowo), oraz 2 perony w Rakoniewicach, 3 perony w Grodzisku Wlkp., 1 peron w Granowie, 1 przejście podziemne , 2 poczekalnie i 3 pomieszczenia dyżurnego ruchu. Zlikwidowano poczekalnie oraz pomieszczenia kasowe na Stacji w Grodzisku Wlkp.

Węzeł sanitarny dla obsługi na Stacji PKP w Grodzisku Wlkp., Rakoniewicach i Granowie, skanalizowany, z wodą bieżącą ciepłą i zimną - utrzymany czysto. Natomiast podróżni w Grodzisku Wlkp. mają dostęp do nowo zainstalowanej kabiny ustępowej zlokalizowany poza budynkiem Stacji.

2.1.8. Interwencje

W 2016r. wpłynęły 4 interwencje dotyczące:

1. Hałasu emitowany przez firmę De Heus ul. Żwirowa Grodzisk Wlkp. Po przeprowadzonej kontroli nie znaleziono podstaw faktycznych do wszczęcia w sprawie czynności administracyjnych
2. Hałasu i zapylenie w obrębie budynku ul. Sadowa3/5 Grodzisk Wlkp. Sprawa przekazana wg właściwości do WIOŚ.
3. Hałasu i wibracji zakładu betoniarskiego w Wielichowie. Po przeprowadzonej kontroli nie znaleziono podstaw faktycznych do wszczęcia w sprawie czynności administracyjnych – sprawę prowadzi WIOŚ

4. Nieprawidłowości dokonanych przez pielęgniarkę podczas kontroli czystości skóry głowy dziecka w Szkole Podstawowej w Wielichowie . Po przeprowadzonej kontroli nie znaleziono podstaw faktycznych do wszczęcia w sprawie czynności administracyjnych .

Ponadto, w roku sprawozdawczym przy współudziale Nadleśnictwa Grodzisk Wlkp. przeprowadzono **5 kontroli miejsc postoju pojazdów** .

Działalność kontrolno-represyjna

1. Liczba przeprowadzonych kontroli – 101
2. Liczba wydanych decyzji ogółem –21
  - merytoryczne-20 (dot. ekshumacji zwłok)
  - merytoryczne- 1 (inne)
  - opłatowe – 0
- 3 Liczba postanowień – 6
  - 2 dot. imprez masowych
  - 4 dot. sprowadzenia zwłok z zagranicy
4. Liczba tytułów wykonawczych - 0
5. Liczba postanowień - grzywna / wartość / - 0
6. Liczba pism w trybie art. 30 ustawy o IS - 1
7. Liczba nałożonych mandatów ogółem - 0
8. Liczba wydanych opinii- 0

2.1.9. Obiekty lecznictwa zamkniętego

Nadzór nad SPZOZ w Grodzisku Wielkopolskim prowadzi WSSE Poznań.

2.1.10. Obiekty lecznictwa otwartego

W ewidencji stacji znajduje się 6 obiektów lecznictwa o działalności ambulatoryjnej w mieście i 4 na terenach wiejskich w zakresie kompetencji lekarza rodzinnego. W roku sprawozdawczym ubył 1 obiekt zlikwidowany –Gabinet Lekarski w Wilkowie Polskim .

Ponadto, skontrolowano: 2 zakłady rehabilitacji leczniczej, 13 indywidualnych specjalistycznych praktyk lekarskich, 18 indywidualnych praktyk lekarskich, 1 indywidualną praktykę pielęgniarską, 3 kontrole innych podmiotów leczniczych wykonujących ambulatoryjne świadczenia zdrowotne (w skład których wchodziły Gabinety Medycyny Szkolnej, Przychodnie Stomatologiczne, Przychodnie Specjalistyczne), 2- innych praktyk zawodowych – gabinetów pielęgniarskich przy zakładach pracy .

Zużyty sprzęt jednorazowego użytku gromadzony jest w pojemnikach plastikowych odpornych na przekłucie oraz w workach dostosowanych do tego celu i oznakowanych, przechowywany w temp. poniżej 10°C w urządzeniach chłodniczych. Zachowany jest kod kolorów.

Wszystkie placówki leczenia otwartego mają podpisaną umowę na wywóz odpadów medycznych

W okresie sprawozdawczym dodatkowo skontrolowano Klinikę Jednego Dnia przy Centrum Medycznym w Rakoniewicach. Klinika znajduje się w wydzielonej części Przychodni Specjalistyczno- Diagnostycznej, przeznaczonej wyłącznie do tego celu. W obiekcie wykonywane są następujące zabiegi: ortopedyczne, laryngologiczne, okulistyczne. Składa się z rejestracji, dyżurki lekarskiej, dyżurki pielęgniarstwa, sali wybudzeń, izolatki, 7 pokoi, węzła sanitarnego, magazynu jednorazowego sprzętu medycznego, składziku porządkowego, magazynu bielizny czystej, zaplecza kuchennego, punktu sterylizacji, 2 sal zabiegowych.

Stan sanitarny w skontrolowanych obiektach nie budził zastrzeżeń.

3. OBIEKTY ŻYWNOŚCIOWO - ŻYWIENIOWE

W roku 2016 nadzorem objęto 989 obiektów żywności i żywienia oraz przedmiotów użytku (dodatkowo siedem obiektów związanych z produkcją i obrotem kosmetykami), zatwierdzonych zostało 77 obiekty a skontrolowano 300 obiektów. Do końca 2016r. do PPIS w Grodzisku Wlkp. wpłynęło 419 wniosków producentów pierwotnych o wpis do rejestru zakładów. Na podstawie złożonych wniosków wydano zaświadczenia o wpisie do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

W nadzorowanych obiektach żywności i żywienia przeprowadzono 439 kontrole i rekontrole sanitarne (dodatkowo 4 kontrole w obiektach związanych z produkcją, konfekcjonowanie i obrotem kosmetykami), w tym 19 interwencyjnych w związku z sygnałami obywateli dot. warunków sanitarnych w obiektach, jakości środków spożywczych (m.in. skargi dot. jakości sprzedawanych środków spożywczych, oraz czystości bieżącej obiektów) oraz w ramach działania systemu RASFF - „Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywienia Zwierząt”. W miesiącu wrześniu 2016r. przeprowadzono również kontrolę zakładu produkcji kiełków warzywnych Ogrodnictwo Tomasz Chelmiński, ul. Nowy Świat 43, 62-065 Grodzisk Wlkp. z przedstawicielami Komisji Europejskiej – Dyrektoriatu SANTE F. Kontrola dotyczyła oceny systemów urzędowej kontroli w zakresie mikrobiologicznego bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego.

W 2016r. przeprowadzono 12 kontroli w związku z przedsięwzięciem: „Ocena nadzoru nad sezonowymi zakładami żywności i żywienia, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów zlokalizowanych na trasach turystycznych”. W związku z w/w przeprowadzonymi kontrolami sanitarnymi w zakładach żywienia zbiorowego otwartego, małych gastronomiach oraz sklepach spożywczych, nałożono dwa mandaty na kwotę 500 zł oraz wydano dwie decyzje opłatowe. Do nieprawidłowości stwierdzonych podczas kontroli należało (wraz z przepisem prawnym który został naruszony):

- Art.111 § 1 pkt. 1 kodeksu wykroczeń (Dz. U. z 2015r. poz. 1094 z późniejszymi zmianami) oraz art. 100 ust.1 pkt. 8 - ustawy z dnia 25 sierpnia 2006r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2015r. oz. 594 z późniejszymi zmianami): brak bieżącej czystości w obiekcie handlowym, brak aktualnych i na bieżąco prowadzonych zapisów GHP – nieprawidłowości stwierdzono w sklepie spożywczych
- Art.113 kodeksu wykroczeń (Dz. U. z 2015r. poz. 1094 z późniejszymi zmianami) oraz art. 100 ust.1 pkt. 8 - ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2015r. oz. 594 z późniejszymi zmianami): brak bieżącej czystości w zakładzie żywienia

zbiorowego, brak aktualnych i na bieżąco prowadzonych zapisów GHP – nieprawidłowości stwierdzono w zakładzie żywienia zbiorowego otwartego

W 2016r. sporządzono 421 protokołów z kontroli sanitarnych (w tym 4 protokoły z kontroli obiektów produkcji i obrotu kosmetyków).

Sklasyfikowano 196 obiekty według „arkusz oceny zakładu produkcji/obrotu żywnością/ materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością”, z którego 7 obiektów sklasyfikowano jako obiekty tzw. „niezgodne”.

W wyniku naruszeń wymagań higienicznych i zdrowotnych wydano 41 decyzji administracyjnych (merytorycznych), w tym decyzje zmieniające i uchylające np. wykreślające z rejestru z powodu likwidacji obiektu czy decyzje dot. unieruchomienia zakładu.

Decyzje wydano:

- w piekarniach 4 decyzje w tym jedna decyzja unieruchamiająca działalność części zakładu
- w ciastkarniach jedna decyzja
- w przetwórnich owocowo – warzywnych i grzybowych – 1 decyzja
- w wytwórnie octu, majonezu i musztardy – 5 decyzji w tym jedna decyzja unieruchamiająca działalność zakładu
- w innych wytwórniach żywności – 3 decyzje
- w sklepach spożywczych 16 decyzji, w tym sześć decyzji w supermarketach
- w obiektach ruchomych i tymczasowych – 6 decyzji administracyjnych
- w zakładach żywienia zbiorowego otwartego wydano 5 decyzji w tym 3 decyzje w zakładach małej gastronomii

W 2016r. wydano w sumie 257 decyzji: 138 decyzji merytorycznych: w tym 77 decyzji zatwierdzających, 41 decyzji administracyjnych wydanych w wyniku naruszeń higienicznych i zdrowotnych w tym uchylające i zmieniające, 20 decyzji zmieniających np. podmiot prowadzący obiekt oraz 119 decyzji płatniczych.

Nałożono jedenaście mandatów na sumę 2 050 zł. Podział w poszczególnych grupach obiektów przedstawia się następująco:

- piekarnie - 2 mandaty na kwotę 350 zł
- ciastkarnie – 2 mandaty na kwotę 200 zł
- wytwórnie octu, majonezu i musztardy - 1 mandat na kwotę 300 zł.
- sklepy spożywcze 4 mandaty na kwotę 700 zł w tym 2 mandaty na sumę 300 zł w supermarketach
- zakłady żywienia zbiorowego otwarte 2 mandaty na sumę 500 zł

Podstawowe dane z działalności nadzorczej w latach 2015 – 2016 przedstawia poniższa tabela (tabela uwzględnia również nadzór nad obiektami przedmiotów użytku i kosmetykami):

Tabela Nr 2

Rodzaj danych	2015r.	2016r.
Liczba obiektów wg rejestru zakładów	629	986
Liczba obiektów skontrolowanych	301	300
Liczba obiektów sklasyfikowanych	236	196
Liczba kontroli i rekontroli sanitarnych	386	443
Liczba decyzji administracyjnych	18	41
Liczba mandatów	3	11
Suma nałożonych mandatów	400zł	2050zł
Liczba pobranych próbek żywności i przedmiotów użytku	93	112
Liczba próbek kwestionowanych	1	2

Źródło: opracowanie własne

Przedsiębiorcy branży spożywczej zobowiązani są do wdrożenia i stosowania zasad dobrej praktyki higienicznej, dobrej praktyki produkcyjnej oraz wprowadzenia zasad systemu HACCP. Poniższa tabela przedstawia liczbę obiektów z wdrożonymi powyżej systemami w odniesieniu do liczby obiektów wg rejestru zakładów w ciągu roku:

Tabela Nr 3

Rodzaj obiektu	Liczba obiektów wg rejestru zakładów w ciągu roku	Liczba obiektów z wdrożonymi zasadami GHP/GMP	Liczba obiektów z wdrożonymi systemem HACCP
Obiekty Produkcji Żywności	468 (w tym 419 producentów pierwotnych)	48	46
Obiekty Obrotu Żywnością	411	388	107
Obiekty Żywnienia Zbiorowego Otwarte, w tym zakłady małej gastronomii	74	74	44
Zakłady Żywnienia Zbiorowego Zamknięte	27	27	16

Wytwórnice i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	2	1	0
Miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	7	0	0
Suma	989	538	214

Źródło: opracowanie własne

Do badań pobrano ogółem 109 prób żywności oraz dodatkowo 3 próby kosmetyków.

W sumie w 2016r. pobrano do badań 112 prób żywności oraz kosmetyków.

Z 112 pobranych prób, 2 próby środków spożywczych zostały zakwestionowane.

W 2016r. wydano 148 świadectw jakości zdrowotnej środka spożywczego przekraczającego granicę oraz 63 decyzji opłatowych w związku z przeprowadzonymi oględzinami środków spożywczych przekraczających granicę.

Dwanaście świadectw wydano na importowane środki spożywcze (suszone pomidory – Turcja, kapary - Turcja, grzyby mrożone – Chiny) pozostałe 136 świadectw wydano na wniosek zakładu produkcyjnego, który wysyłał swoje produkty do krajów spoza Unii Europejskiej (Maroko, Meksyk, Kolumbia, RPA, Azerbejdżan, Mongolia, Tunezja) dot. produktu: pieczarki sterylizowane krojone/całe w puszkach/słoikach.

Stan sanitarny grup obiektów (wyrażony w procentach obiektów „niezgodnych”) w 2016r.

Po przeprowadzonej ocenie stanu sanitarnego zakładów, 7 obiektów zakwalifikowano jako obiekty „niezgodne”. Uchybienia powodujące, że obiekty zakwalifikowane zostały jako „niezgodne”, to głównie obecność odchodów gryzoni oraz niewłaściwe zabezpieczenie zakładów przed dostępem szkodników, zła jakość przechowywanych surowców przeznaczonych do dalszej obróbki (artykuły spożywcze po terminie przydatności do spożycia/dacie minimalnej trwałości), brak zachowania ciągłości łańcucha chłodniczego środków spożywczych łatwo psujących się oraz brak bieżącej czystości pomieszczeń produkcyjnych, magazynowych i handlowych.

Stan sanitarny wyrażony w procentach obiektów „niezgodnych” w 2016r., przedstawia tabela.

Tabela Nr 4

Rodzaje obiektów	2016r.
Piekarnie	9,1 %
Wytwórnice octu, majonezu oraz musztardy	100%
Sklepy spożywcze	1,3%
Zakłady żywienia zbiorowego otwarte	2,7%

Źródło: opracowanie własne

Opis grup obiektów w kolejności od tych o najgorszym stanie sanitarnym przedstawiono poniżej:

➤ **Wytwórnice octu, majonezu i musztardy**

W 2016r. nadzorem objęto jedną wytwórnice majonezu, w której przeprowadzono 3 kontrole i rekontrole. Zakład został oceniony na podstawie arkusza oceny stanu sanitarnego jako „niezgodny”. W wyniku naruszeń wymagań higienicznych i zdrowotnych wydano 5 decyzji administracyjnych w tym jedną unieruchamiającą działalność całego zakładu oraz nałożono jeden mandat na kwotę 300 zł.

Do stwierdzonych nieprawidłowości należą:

1. Nieodpowiedni stan sanitarno – techniczny ścian, sufitów i podłóg w pomieszczeniach produkcyjnych, magazynowych oraz zapleczu socjalnym zakładu – widoczne ubytki w posadzce, powierzchnie uszkodzone - brudne
2. Nieodpowiedni stan techniczny drzwi wejściowe do zakładu, widoczne prześwity umożliwiające dostęp szkodników do zakładu.
3. Nieprawidłowe zabezpieczenie zakładu przed szkodnikami – stwierdzono odchody szkodników (gryzoni) w pomieszczeniu magazynowym.
4. Produkty spożywcze, surowce używane do produkcji po upływie terminu przydatności do spożycia/dacie minimalnej trwałości.

➤ **Piekarnie**

W 2016r. nadzorem objęto 11 piekarni. Skontrolowanych zostały wszystkie piekarnie, natomiast ocenę na podstawie arkusza oceny stanu sanitarnego dokonano w 10 zakładach, jeden zakład oceniono jako „niezgodny”. W zakładach przeprowadzono 16 kontroli i rekontroli w tym 3 kontrole interwencyjne. W wyniku naruszeń wymagań higienicznych i zdrowotnych wydano 4

decyzje administracyjne w tym jedną decyzję unieruchamiającą działalność części zakładu. W kontrolowanych zakładach nałożono 2 mandaty na kwotę 350 zł.

Do najczęściej stwierdzonych nieprawidłowości należą:

1. Nieodpowiedni stan sanitarno – techniczny ścian, sufitów i podłóg w pomieszczeniach produkcyjnych oraz magazynowych (widoczne wykwity pleśni oraz zacieki, liczne ubytki w powierzchniach podłóg)
2. Nieodpowiedni stan sanitarno – techniczny okien oraz drzwi w pomieszczeniach produkcyjnych oraz magazynowych.
3. Zakład nie prawidłowo zabezpieczony przed dostępem szkodników, z uwagi na wysoki stopień zagrożenia przedostaniem się szkodników do zakładu a jednocześnie możliwością zanieczyszczenia produktów przez m.in. odchody szkodników;
4. Brak zachowanej bieżącej czystości w pomieszczeniach produkcyjnych oraz magazynowych i zmywalni naczyń.
5. Nieodpowiedni stan sanitarno – higieniczny sprzętu służącego do produkcji, obróbki surowców, przechowywania artykułów, istnieje możliwość wysokiego ryzyka zanieczyszczenia produkowanych środków spożywczych.

➤ **Zakłady żywienia zbiorowego otwarte w tym zakłady małej gastronomii**

W 2016r. nadzorem objęto 74 obiekty w tym 54 zakładów małej gastronomii. Zatwierdzonych zostało 8 zakładów małej gastronomii, skontrolowano 44 zakłady żywienia zbiorowego otwartego w tym 25 zakładów małej gastronomii. W 2016 sklasyfikowano 33 obiekty w tym 14 zakładów małej gastronomii. Zgodnie z arkuszem oceny stanu sanitarnego dwa obiekty oceniono jako „niezgodny”. W sumie przeprowadzono 55 kontroli i rekontroli, w tym 1 kontrolę interwencyjną.

W 2016r. wydano 5 decyzji administracyjnych w tym trzy w zakładach małej gastronomii. Nałożono dwa mandaty na sumę 500 zł. w zakładach żywienia zbiorowego otwartego.

Najczęściej stwierdzone uchybienia to:

1. Brak zachowanej bieżącej czystości w zakładzie żywienia zbiorowego.
2. Nieodpowiedni stan sanitarno – techniczny ścian i sufitów w pomieszczeniach zakładów - stwierdzono odpadającą farbę na suficie w pomieszczeniu kuchni centralnej oraz brudne ściany w pomieszczeniach produkcyjnych i magazynowych.
3. Brak prawidłowo wyznaczonego stanowiska pracy przeznaczonego do wyparzania/naświetlania jajek – jajka przechowywane w pomieszczeniu gdzie przechowywane były również odpady poprodukcyjne oraz warzywa i owoce, stanowisko nie było wyposażone w urządzenie do wyparzania/naświetlania jajek.

4. Brak prawidłowo wyznaczonego miejsca przeznaczonego do przechowywania odpadów poprodukcyjnych/pokonsumpcyjnych – odpady przechowywane w pomieszczeniu przeznaczonym do przechowywania innych artykułów spożywczych.
5. Brak w urządzeniach chłodniczo – zamrażalniczych termometrów monitorujących temperaturę przechowywanych środków spożywczych – brak bieżących zapisów z pomiarów temperatury.
6. Brak właściwej segregacji artykułów spożywczych w urządzeniu chłodniczym i zamrażalniczym, a także zbyt duża ilość mrożonych produktów (mięso oraz wyroby wędliniarskie) bez informacji o dacie zamrożenia a także identyfikacji asortymentowej. Mięso surowe przechowywane w tym samym urządzeniu chłodniczym, co wyroby spożywcze po obróbce termicznej.
7. Brak środków do mycia rąk i higienicznego ich suszenia w zapleczu socjalnym dla personelu.
8. W zakładzie opracowano system HACCP oraz zasady GHP i GMP jednakże system nie został prawidłowo wdrożony, personel nie został prawidłowo przeszkolony z zasad GHP/GMP i systemu HACCP. Nie prowadzone są bieżące zapisy wynikające z zasad GHP/GMP oraz systemu HACCP.

➤ **Sklepy spożywcze**

W 2016r. nadzorem objęto 233 sklepy spożywcze, w tym 17 supermarketów. Zatwierdzonych zostało 9 obiektów w tym dwa supermarkety. Skontrolowano 105 obiektów w tym 17 supermarketów, w których dokonano 87 ocen według arkusza oceny stanu sanitarnego. Po przeprowadzonej ocenie obiektów zgodnie z arkuszem oceny stanu sanitarnego trzy obiekty sklasyfikowano jako „niezgodny”. W nadzorowanych obiektach przeprowadzono 134 kontrole i rekontrole sanitarnych, w tym 7 kontrole interwencyjnych.

W wyniku naruszeń wymagań higienicznych i zdrowotnych wydano 16 decyzji administracyjnych, w tym sześć w supermarketach. Nałożono podczas kontrole 4 mandaty na kwotę 700 zł w tym dwa w supermarketach na kwotę 300 zł.

Do najczęściej stwierdzonych nieprawidłowości należą:

1. Nieodpowiedni stan sanitarno – techniczny ścian, sufitów i podłóg w pomieszczeniach zarówno sali sprzedaży, magazynowych oraz zapleczu.
2. Nieodpowiedni stan sanitarno – techniczny wyposażenia sali sprzedaży m.in. urządzeń chłodniczych oraz drzwi (część magazynowa).
3. Brak zachowanej bieżącej czystości i porządku w obiekcie.
4. Nieprawidłowa temperatura przechowywania art. spożywczych- niezgodna z temperaturą deklarowaną przez producenta.

5. Brak prawidłowej segregacji artykułów spożywczych w urządzeniu chłodniczym.
6. Brak prawidłowego prowadzenia zapisów wynikających z wdrożonych zasad GHP oraz systemu HACCP – brak bieżących zapisów.
7. Brak prawidłowego zabezpieczenia artykułów spożywczych przed zanieczyszczeniami zewnętrznymi – produkty nieopakowane sprzedawane na ladzie sprzedażowej bez zabezpieczeń.
8. Brak zachowania łańcucha chłodniczego w stosunku do części produktów drobiowych surowych dostarczanych z własnego zakładu produkcyjnego - produkty surowe drobiowe przechowywane poza urządzeniem chłodniczym w skrzynkach na podłodze.
9. Brak prawidłowej gospodarki odpadami kategorii trzeciej oraz wyrobami po upływie terminu przydatności do spożycia - brak wyznaczonego miejsca poza salą sprzedaży z przeznaczeniem na przechowywanie w/w wyrobów i odpadów.

Stwierdzono także nieprawidłowości w innych grupach obiektów, w których do najczęściej występujących nieprawidłowości należą:

Ciastkarnia

1. Nieodpowiedni stan sanitarno – techniczny ścian w zapleczu socjalnym zakładu.
2. Brak właściwej odzieży ochronnej oraz brak właściwej czystości i higieny odzieży ochronnej
3. Nieodpowiedni stan sanitarno – techniczny drzwi zakładu, widoczne prześwity umożliwiające dostęp szkodników do zakładu. Rama drzwi prowadzących do chłodni niewłaściwej jakości – odpadająca farba.

Przetwórnice owocowo – warzywne i grzybowe

1. Nieodpowiedni stan sanitarno – techniczny ścian, sufitów i podłóg w pomieszczeniach produkcyjnych, magazynowych oraz chłodni – widoczne wykwity rdzy, ubytki w powierzchniach.
2. Nieodpowiedni stan sanitarno – techniczny drzwi - powierzchnia drzwi nie szczelna, widoczne wykwity rdzy, ościeżnica drzwi brudna.

Inne wytwórnice żywności

1. Nieodpowiedni stan techniczny maszyn używanych przy produkcji środków spożywczych - części maszyny uszkodzone, odpadająca farba, widoczne wykwity rdzy.
2. Ściany, sufity i podłogi w pomieszczeniach zakładów uszkodzone – widoczne ubytki, brudne, brak gładkiej powierzchni ścian i podłóg.

Obiekty ruchome i tymczasowe

1. Brak wydzielonej komory do mycia sprzętu/narzędzi służącego do dzielenia mięsa/wyrobów wędliniarskich - autosklep wyposażony w zlewozmywak jednokomorowy.

Stan sanitarny środków transportu żywności.

W 2016r. nadzorem objęto 54 środków transportu, z których 48 zostało zatwierdzonych. Skontrolowanych zostało 54 środków transportu. Według arkusza oceny stanu sanitarnego sklasyfikowanych zostało 6 środków transportu. Sklasyfikowane środki transportu nie wykazały żadnych uchybień, wszystkie oceniane środki transportu uzyskały ocenę „zgodny” z wymaganiami. W nadzorowanych środkach transportu w 2016r. przeprowadzono 54 kontrole i rekontrole sanitarnych. W 2016r. nie wydano żadnych decyzji nakazowych mających na celu poprawę stanu sanitarno – technicznego pojazdów.

Nadzorowane środki transportu wyposażone są w aparaturę do pomiaru i rejestracji temperatury żywności i przeprowadzany jest na bieżąco monitoring temperatur. Środki transportu, które zostały skontrolowane i ocenione zgodnie z „arkusz oceny zakładu produkcji/obrotu żywnością/ materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością – załącznik nr 6 ZF/K/BŻ/01/01/01 wprowadziły i utrzymują zasady Dobrej Praktyki Higienicznej. Właściciele środków transportu, które zostały zatwierdzone w 2016r. zostali pouczeni o konieczności wprowadzenia i utrzymania zasad Dobrej Praktyki Higienicznej. Personel posiada aktualne orzeczenia lekarskie oraz odzież ochronną. Prowadzony jest rejestr mycia i dezynfekcji środka transportu. Zachowana jest segregacja przewożonych środków spożywczych. Wnętrza środków transportu wykonane z materiałów łatwo zmywalnych, nietoksycznych, posiadających odpowiednie dokumenty stwierdzające możliwość dopuszczenia materiałów wykończeniowych wewnątrz środków transportu do kontaktu z żywnością.

3.1. Jakość zdrowotna środków spożywczych

3.1.1. Krajowe środki spożywcze

W 2016r. pobrano do badań 112 prób żywności oraz kosmetyków. Sto dziewięć prób stanowiły próby żywnościowe oraz trzy dodatkowe próby kosmetyków (oliwka dla dzieci, szampon i płyn do kąpieli dla dzieci oraz szampon dla dorosłych).

Do badań pobrano 67 prób żywnościowych mikrobiologicznych oraz 39 prób pobranych w kierunku fizykochemicznym – zgodnie z planem pobierania próbek i badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu na 2016r.

Dodatkowo pobrano 2 próby zbóż w kierunku zawartości cytryniny oraz jedną dodatkową próbę soli spożywczej.

Z 112 pobranych prób dwie próby środków spożywczych zostały zakwestionowane.

3. Ocena jakości zdrowotnej

W 2016r. zostały zakwestionowane 2 próby żywnościowe. Były to:

1) Sól warzona spożywcza jodowana. Sól kujawska naturalnie czysta - Ciech - w wyniku badania stwierdzono, iż produkt spełnia wymagania organoleptyczne jednakże stwierdzono znaczne przekroczenie zawartości jodanu potasu tj. 732+/- 101 przy wymaganiach 39+/- 13 co jest niezgodne z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 16 września 2010r. w sprawie substancji wzbogacających dodawanych do żywności (Dz. U. Nr 174, poz. 1184).

Mając na uwadze to, iż zakład produkcyjny znajdował się na terenie podległym nadzorowi Powiatowej Stacji Sanitarnej – Epidemiologicznej w Inowrocławiu, powyższe informacje przekazano do wiadomości i wykorzystania służbowego.

2) Środek spożywczy specjalnego przeznaczenia żywieniowego - CFM Protein Bar Yoghurt Curis & Apple flavor. Pobrana próba spełnia wymagania organoleptyczne, została jednak zakwestionowana z uwagi na znakowanie. W badanej próbce stwierdzono następujące niezgodności z wymaganiami określonymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności (Dz. Urz. UE L 304 z dnia 22.11.2011r. z późn. zm.) :

- nieprawidłowa nazwa kategorii dodatku do żywności: „ środki zakwaszające”, a powinno być: kwas,
- dodatek do żywności: „ lecytyna” bez oznaczenia kategorii właściwej dla zasadniczej funkcji,
- wykaz składników zastał poprzedzony nagłówkiem: „ skład”, a prawidłowy nagłówek składa się z wykazu składniki lub zawiera ten wykaz,
- nieprawidłowa prezentacja informacji o wartości odżywczej,- błędy oraz niepełne informacje w tłumaczeniu: „ jogurt wierzchnią”, „ proszek ser”
- umieszczona dodatkowa informacja: „ zawiera źródło fenyloalaniny”, która nie ma uzasadnienia wykazanym składem produktu.

Mając na uwadze to, iż firma dystrybucyjna znajdowała się na terenie podległym nadzorowi Powiatowej Stacji Sanitarnej – Epidemiologicznej w Opolu, powyższe informacje przekazano do wiadomości i wykorzystania służbowego.

PPIS w Grodzisku Wlkp. otrzymał także sprawozdanie z badań opatrzone uwagami dot. znakowania środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego, suplementu diety oraz środka spożywczego wzbogacanego w witaminy i składniki mineralne – opis w podrozdziale

SUPLEMENTY DIETY.

PPIS w Grodzisku Wlkp. otrzymał również wynik opatrzony uwagami dotyczący znakowania produktu pn. Bebiko 1 z NutriFlor+. Mleko początkowe dla niemowląt od urodzenia – NUTRICIA z grupy 2401 – Preparaty do początkowego żywienia niemowląt, w tym mleko początkowe oraz preparaty do dalszego żywienia niemowląt, w tym mleko następne - Znakowanie. W sprawozdaniu zwrócono uwagę, iż w oznakowaniu zbadanej próbki producent zadeklarował użycie dodatku do żywności: „, lecytyna sojowa (emulgator). W myśl wymagań określonych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności (...) (Dz. U. UE L 304 z dnia 22.11.2011r. z późn. zm.) dodatki do środków spożywczych muszą być oznaczone nazwą kategorii, po której podana jest ich szczegółowa nazwa lub, jeśli to właściwe, numer E.

W związku z otrzymanymi sprawozdaniami opatrzonymi uwagami, Stanowisko Pracy ds. Higieny Żywności PSSE w Grodzisku Wlkp. powiadomiło organy nadzorujące zakłady produkcyjne bądź dystrybucyjne dany środek spożywczy.

3.1.2. Ocena sposobu żywienia.

W 2016 roku dokonano oceny teoretycznej jadłospisów w 19 zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego. Oceny dokonano w dziewięciu stołówkach szkolnych, ośmiu stołówkach przedszkolnych w tym w dwóch z żywieniem w systemie cateringowym, jednym zakładzie usług cateringowych oraz jednym zakładzie specjalnym i wychowawczym.

Podczas ocen jadłospisów w stołówkach szkolnych nieprawidłowości nie stwierdzono – jednakże w czterech przypadkach przekazano ustne zalecenia dyrektorowi i intendentce szkoły w związku ze stwierdzoną zbyt małą ilością warzyw i owoców w postaci surówek. W jednym przypadku pouczono o konieczności przestrzegania &2.2. pkt. 8 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016r. w sprawie grupy środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach.

Podczas oceny jadłospisów w stołówkach przedszkolnych nieprawidłowości również nie stwierdzono – jednakże w trzech przypadkach przekazano ustne zalecenia w związku ze stwierdzoną zbyt małą ilością produktów dostarczających białko zwierzęce oraz mleka ew. produktów mlecznych.

W związku z powyższym nie wydano decyzji zarządzających, jednakże pouczono ustnie osoby odpowiedzialne o konieczności dokonaniu poprawy jadłospisów i skomponowaniu zgodnie z zasadami prawidłowego żywienia dzieci i młodzieży oraz przestrzegania zapisów Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016r. w sprawie grupy środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać

środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach.

Szkoły oraz przedszkola biorą udział w programach propagujących prawidłowe zasady żywienia m.in. „Szkłanka mleka”, „Owoce i warzywa w szkole”, „Trzymaj formę”, „Bądźmy zdrowi, wiemy więc działamy”, „Moje dziecko idzie do szkoły”.

W pozostałych ocenianych jadłospisach nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości. Wykazano dostateczną ilość białka zwierzęcego, ryb, sera, jaj, mleka i napojów mlecznych. Posiłki były urozmaicone zarówno w doborze produktów jak i kolorystyki a także udziału warzyw i owoców oraz razowego pieczywa, przestrzegane są również zapisy z Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016r.

3.1. 3. Nadzór nad przedmiotami użytku

W 2016r. nadzorem objęto dwie wytwórnie materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (jeden zakład został wpisany do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej w miesiącu październiku).

Nadzorem objęto także jedną hurtownię oraz sześć sklepów jako miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, w których przeprowadzono dwie kontrole interwencyjne w związku z powiadomieniami alarmowymi/informacyjnymi systemu RASFF. Do badań nie pobrano w 2016r. żadnych próby przedmiotów użytku.

SUPLEMENTY DIETY

W 2016r. Stanowisko Pracy ds. Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku w Grodzisku Wlkp. prowadziło nadzór na suplementami diety, środkami spożywczymi specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz środkami spożywczymi wzbogaconymi witaminami lub składnikami mineralnymi. Skontrolowano 40 suplementów diety pod kątem oznakowania, 8 środków spożywczych wzbogaconych witaminami lub składnikami mineralnymi oraz 8 środków specjalnego przeznaczenia żywieniowego. Kontrole przeprowadza się podczas bieżącej kontroli obiektów, w których stwierdzono występowanie w/w środków spożywczych. Z powyższych kontroli sporządzane są comiesięczne sprawozdania. Od miesiąca lipca prowadzony jest również nadzór suplementów diety sprzedawanych na portalach internetowych – dokonano oceny 6 suplementów diety. Podczas oceny w/w produktów nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości. Na terenie nadzorowanym przez PPIS w Grodzisku Wlkp. nie prowadzi się działalności związanej z produkcją i/lub konfekcjonowaniem suplementów diety oraz środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego.

W 2016r. pobrano **pięć prób** suplementów diety – badanie w zakresie mikrobiologii; **dwie próby** środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego – badanie w kierunku znakowania; **pięć prób** suplementów diety - badanie w kierunku znakowanie i badania. Witaminy, składniki mineralne, kwasy tłuszczowe omega-3, bakterie mlekowe (w tym probiotyczne), aminokwasy, błonnik; **jedna próba** środka spożywczego wzbogacanego w witaminy i składniki mineralne - badanie w kierunku znakowanie i badanie, Witaminy i składniki mineralne, kwasy tłuszczowe Omega-3.

Jedna próba środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego została zakwestionowana z uwagi na znakowanie. W badanej próbce stwierdzono następujące niezgodności z wymaganiami określonymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności (Dz. Urz. UE L 304 z dnia 22.11.2011r. z późn. zm.) :

- nieprawidłowa nazwa kategorii dodatku do żywności: „ środki zakwaszające”, a powinno być: kwas,
- dodatek do żywności: „ lecytyna” bez oznaczenia kategorii właściwej dla zasadniczej funkcji,
- wykaz składników zastał poprzedzony nagłówkiem: „ skład”, a prawidłowy nagłówek składa się z wykazu składniki lub zawiera ten wykaz,
- nieprawidłowa prezentacja informacji o wartości odżywczej,
- błędy oraz niepełne informacje w tłumaczeniu: „ jogurt wierzchnią”, „ proszek ser”
- umieszczona dodatkowa informacja: „ zawiera źródło fenyloalaniny”, która nie ma uzasadnienia wykazanym składem produktu.

W jednym przypadku pobranego środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego zwrócono uwagę, iż na opakowaniu zbadanej próbki producent umieścił grafikę przedstawiającą owoc truskawki oraz napis: „ strawberry”. W składnikach nie zadeklarowano użycia owoców, a jedynie aromat. W myśl Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności (...) (Dz. U. UE L 304 z dnia 22.11.2011r. z późn. zm.) informacje na temat żywności nie mogą wprowadzać konsumenta w błąd, w szczególności co do właściwości i składu środka spożywczego.

W jednym przypadku pobranego suplementu diety zwraca się uwagę, że zbadana próbka suplementu diety (tabletki musujące) nie figuruje w rejestrze produktów objętych powiadomieniem o pierwszym wprowadzeniu do obrotu na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Nie odpowiada to

wymaganiom określonym w Ustawie z dnia 25 sierpnia 2006r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (tekst jednolity Dz. U. z 2015r. poz. 594 z późn. zm.).

W oznakowaniu zbadanej próbki, w nazwie oraz w tabeli wartości odżywczej, producent użył określenie „witamina D₃”. W myśl wymagań określonych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 1169/2011 z dnia 25 października 2011r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności (...) (Dz. U.UE. L 304 z dnia 22.11.2011r., z późn. zm.) prawidłowa nazwa to witamina D.

Ponadto, gdy środek spożywczy zawiera ponad 10% dodanych alkoholi wielowodorotlenowych, znakuje się go dodatkowo poprzez umieszczenie informacji: „ spożycie w nadmiernych ilościach może mieć efekt przeczyszczający”.

W jednym przypadku środka spożywczego wzbogacanego w witaminy i składniki mineralne z grupy 0602. Cukierki zwraca się uwagę, że na opakowaniu zbadanej próbki, w składzie surowcowym podano nazwę: „ bityna”. W myśl wymagań określonych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności (Dz. U. UE L304 z dnia 22.11.2011r. z późn. zm.) prawidłowa nazwa brzmi: biotyna.

Ponadto brak w opisie składu surowcowego oznaczenia, do których składników odnosi się to objaśnienie.

Trzy środki specjalnego przeznaczenia żywieniowego oceniono pod kątem występowania substancji zabronionych z listy Światowej Agencji Antydopingowej. Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości szczególnie w zakresie składu i oznakowania ocenianych środków.

KOSMETYKI

W 2016r. w ewidencji obiektów znajdowało się sześć obiektów obrotu kosmetykami oraz jeden zakład produkujący i konfekcjonujący kosmetyki. Przeprowadzono 4 kontrole i rekontrole w czterech obiektach. Do badań pobrano trzy próby kosmetyków z kategorii:

1. kremy, emulsje, płyny, żele i oliwki oraz balsamy do skóry
2. środki do kąpieli i pod prysznic
3. środki do pielęgnacji włosów, w tym do mycia.

W zakładzie produkującym i konfekcjonującym kosmetyki przeprowadzono jedną kontrolę. Zakład zajmuje się produkcją oraz konfekcjonowaniem mydeł w płynie, płynów do kąpieli, szamponów co stanowi 10% produkcji, pozostałą część stanowią produkty chemii gospodarczej: płyny do zmywania, płyny do prania a także papier toaletowy i ręczniki jednorazowego użytku - papierowe.

Podczas kontroli dokonano oceny zgodności oznakowania opakowania jednostkowego kosmetyku z wymaganiami zawartymi w obowiązujących w przepisach prawnych zgodnie z Załącznik I do procedury ZF/PK/BŻ/02/01/01 „lista pytań kontrolnych dotycząca oceny zgodności oznakowania opakowania jednostkowego kosmetyku z wymaganiami zawartymi w obowiązujących przepisach prawa”.

Oceniono dwa produkty: „4U” Szampon pokrzywowy oraz mydło w płynie antybakteryjne GRAND kremowe o zapachu brzoskwini. Dokonano również oceny zgodności dokumentacji kosmetyku z wymaganiami zawartymi w obowiązujących przepisach prawa zgodnie z załącznikiem II do procedury ZF/PK/BŻ/02/01/02 – dokonano oceny antybakteryjnego żelu BHP do silnie zabrudzonych rąk.

Podczas oceny oznakowania jednego z produktów stwierdzono na etykiecie informację o zawartości składników poprzedzająca wyraz „składniki” zamiast „ingredients”. Według oświadczenia przedstawiciela zakładu etykiety są systematycznie poprawiane uwzględniając zaistniałą nieprawidłowość. Pozostałe elementy oceny zarówno oznakowania jak i dokumentacji były poprawne.

Wnioski:

- W 2016 roku stan sanitarny obiektów żywności, żywienia i przedmiotów w stosunku do 2015r. nieznacznie się pogorszył. W 2015r. cztery obiekty sklasyfikowano jako obiekty „niezgodne” wg arkusza oceny stanu sanitarnego, natomiast w 2016r. siedem obiektów zakwalifikowano do tej grupy.
- W związku z powyższym należy dążyć do wzrostu świadomości przedsiębiorców w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkowanej lub wprowadzanej do obrotu żywności. Bardzo ważna jest współpraca przedsiębiorców sektora spożywczego z przedstawicielami Państwowej Inspekcji Sanitarnej w rozwiązywaniu problemów, co często stanowi czynnik mobilizujący do poprawy stanu sanitarnego obiektów i polepszenia jakości żywności.
- W nadzorowanych zakładach produkcyjnych, obiektach obrotu żywnością oraz zakładach żywienia zbiorowego prowadzi się sukcesywną modernizację i doposażenie w niezbędny sprzęt. Zakłady wdrożyły bądź sukcesywnie wdrażają zasady GHP, GMP oraz system HACCP.
- W celu zapewnienia właściwego poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego żywności w dalszym ciągu będzie kontynuowany nadzór sanitarny szczególnie w zakresie:

- zachowania łańcucha chłodniczego na całej drodze od surowca do gotowego produktu wydawanego konsumentom, co ma szczególne znaczenie w przypadku środków spożywczych łatwo psujących się,
- zachowania higieny osobistej i higieny miejsca pracy,
- prawidłowego znakowania wyrobów, szczególnie środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego i suplementów diety,
- wdrażania i skutecznego stosowania systemów kontroli wewnętrznej w obiektach żywności i żywienia – zasad dobrej praktyki higienicznej (GHP), dobrej praktyki produkcyjnej (GMP) oraz systemu HACCP (wraz z niezbędną dokumentacją), identyfikowalności surowców i produktów,
- stosowania prawidłowych procesów mycia i dezynfekcji,

4. WARUNKI SANITARNO – HIGIENICZNE ŚRODOWISKA PRACY

W roku 2016 stanowisko pracy ds. higieny pracy Powiatowej Stacji Sanitarnej i Epidemiologicznej w Grodzisku Wlkp. obejmowało swym nadzorem 255 zakładów pracy, w których pracowało ogółem 6403 osoby. Zdecydowaną większość stanowiły zakłady zatrudniające do 50 osób. W roku 2016 kontrolą objęto 93 zakłady pracy.

Zakres przedmiotowy kontroli obejmował:

- przegląd i ocenę warunków pracy oraz zaplecza sanitarno-technicznego,
- produkcję, stosowanie, wprowadzanie do obrotu substancji i mieszanin chemicznych,
- nadzór nad czynnikami biologicznymi,
- działania związane z nadzorem nad produktami biobójczymi,
- działania związane z nadzorem nad prekursorami,
- ewidencjonowanie substancji i procesów rakotwórczych występujących w środowisku pracy,
- nadzór nad środkami zastępczymi.

Najwięcej kontroli w powiecie przeprowadzono w ramach nadzoru nad substancjami i mieszaninami chemicznymi. Sytuacja powtórzyła się więc z lat poprzednich.

4.1. Czynniki szkodliwe w środowisku pracy

Z ewidencji wynika, że przekroczenia NDS/NDN czynników szkodliwych występują w powiecie grodziskim ogółem w 18 zakładach pracy. Liczba narażonych pracowników na czynniki szkodliwe dla zdrowia w powiecie wynosi 897 osób. W 2016 roku skontrolowano 11 zakładów pracy z przekroczeniami normatywów higienicznych.

Hałas – 876 osób, Pył - (pyły drewna twardego tj. dąb ,buk) - 361 osób

W dwóch zakładach pracy pracownicy są narażeni jednocześnie na hałas i pył.

W zakładach , w których stwierdzono przekroczenia NDN hałasu pracodawcy posiadają opracowany „Program działań organizacyjno - technicznych zmierzających do ograniczenia natężenia hałasu ”. Podczas kontroli zwracano uwagę, czy ujęte w w/w planach działania zostają wdrażane.

4.2 Nadzór nad substancjami i mieszaninami niebezpiecznymi

Na terenie powiatu grodziskiego ogółem przeprowadzono 68 kontroli w ramach bieżącego nadzoru nad substancjami i mieszaninami niebezpiecznymi

Kontrole te dotyczyły :

- producentów (2 kontrole),
- stosujących substancje i mieszaniny niebezpieczne (61 kontroli),

- dystrybutorów substancji i mieszanin chemicznych (5 kontroli).

W trakcie kontroli sprawdzano karty charakterystyki oraz oznakowanie dla losowo wybranych produktów chemicznych.

Uchybienia stwierdzone w tym zakresie dotyczyły braku aktualnego spisu stosowanych substancji chemicznych i ich mieszanin. Nieprawidłowości te stwierdzone w 2 zakładach pracy usunięte zostały przez pracodawców podczas trwania kontroli wobec czego nie zostały podjęte żadne działania administracyjne. Przeprowadzono także w tym zakresie kontrole doraźne zgodnie z pismami Wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego dotyczące wyrobów notyfikowanych w systemie RAPEX.

4.3. Nadzór nad realizacją zapisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii

Na terenie działalności PPIS w Grodzisku Wlkp. nie ma producentów prekursorów narkotyków kategorii 2 i 3. Podczas kontroli stwierdzono, że w 2 zakładach pracy jest stosowany prekursor narkotyków grupy 2 (nadmanganian potasu) do uzdatniania wody oraz kwas siarkowy do zakwaszania zacieru słodkiego przy produkcji alkoholu etylowego skażonego.

W roku 2016 w ramach nadzoru nad prekursorami kategorii 2 i 3 przeprowadzono 2 kontrole.

W związku z nałożonym ustawowym obowiązkiem zwalczania produkcji i obrotu środkami zastępczymi (dopalaczami) współpracujemy z Powiatową Komendą Policji.

Na bieżąco prowadzony jest monitoring ewentualnych zatruć środkami zastępczymi dzięki nawiązanej współpracy z Samodzielnym Publicznym ZOZ w Grodzisku Wlkp.

W 2016 roku nie prowadzono żadnych postępowań administracyjno-egzekucyjnych w zakresie środków zastępczych.

4.4. Czynniki rakotwórcze i mutagenne w środowisku pracy

Na terenie działalności występują zakłady w których pracownicy narażeni są na kontakt z czynnikami rakotwórczymi

- pyły drewna mieszane zawierające pył drewna twardego takiego jak dąb i buk
- benzyna silnikowa zawierająca w swoim składzie benzen
- pyły azbestu, podczas prac usuwania elementów zawierających azbest

W roku 2016 kontrolą objęto 8 zakładów pracy, w których w kontakcie z czynnikiem rakotwórczym pracowały 105 osób, wśród których 56 osób pracowało w warunkach przekroczonych wartości NDS (pyły drewna twardego), a 39 osób jedynie pozostawało w ekspozycji na czynnik rakotwórczy (pracownicy Stacji Paliw, pracownicy zakładów biorących udział w rozbiórce płyt eternitowych)

Nieprawidłowości stwierdzone podczas kontroli dotyczyły braku w rejestrze prac nr PESEL pracownika pracującego w narażeniu na czynnik rakotwórczy. Uchybienie to zostało usunięte podczas trwania kontroli wobec czego postępowania administracyjnego nie podjęto.

Zakłady poprawiają stan bezpieczeństwa przy pracy z czynnikami rakotwórczymi lub mutagennymi poprzez:

- ograniczanie do niezbędnego minimum liczby pracowników mających kontakt z czynnikami rakotwórczymi lub mutagennymi;
- zapoznanie z kartami charakterystyki substancji lub preparatów rakotwórczych lub mutagennych stosowanych w działalności zawodowej;
- zapoznanie pracowników z oceną ryzyka zawodowego na stanowisku pracy;
- zapewnienie prawidłowego oznakowania stanowisk pracy, na których występuje kontakt z czynnikami.

W roku sprawozdawczym 2016 nie stwierdzono chorób zawodowych wywołanych czynnikiem rakotwórczym lub mutagennym.

4.5. Prowadzenie działań związanych z nadzorem nad wprowadzaniem do obrotu produktów biobójczych

Na terenie powiatu grodziskiego brak producentów produktów biobójczych.

Ogółem w ramach nadzoru nad produktami biobójczymi (dystrybucja) przeprowadzono 5 kontroli. Sprawdzano czy będące w sprzedaży produkty biobójcze posiadają aktualne zezwolenia na obrót oraz czy zawarte w nich substancje czynne nie figurują w spisach wydanych w Decyzjach Komisji Europejskiej i opublikowanych w Komunikacie Prezesa Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych. Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

4.6. Czynniki biologiczne

W roku 2016 objęto kontrolą w zakresie szkodliwych czynników biologicznych 8 zakładów.

Wśród tych obiektów było:

- 6 podmiotów leczniczych
- 1 zakład produkcji podłoża do produkcji pieczarek
- 1 zakład gospodarki komunalnej

W wyżej wymienionych obiektach przeprowadzone kontrole wykazały, że ogółem w kontakcie w sposób niezamierzony ze szkodliwymi czynnikami biologicznymi w roku 2016 r. pracowało 276 osób.

Kontrole przeprowadzone w tych obiektach wykazały, że pracodawcy starają się organizować

procesy pracy w sposób pozwalający na uniknięcie lub zminimalizowanie kontaktu ze szkodliwym czynnikiem biologicznym w miejscu pracy(Służba Zdrowia). Prowadzone są rejestry prac oraz rejestry pracowników narażonych na działanie tych czynników (w sposób niezamierzony). Rejestry te zawierają informacje wymagane obecnie obowiązującymi przepisami prawnymi. Pracownicy są systematycznie szkoleni w zakresie bezpiecznej pracy ze szkodliwymi czynnikami biologicznymi. Są zobowiązani do stosowania opracowanych i wdrożonych procedur bezpiecznego postępowania z czynnikami biologicznymi, dzięki którym m.in. zapewnia się właściwe warunki pracy: właściwą dezynfekcję sprzętu, narzędzi, powierzchni blatów roboczych i pomieszczeń pracy, zapewnia się właściwe postępowanie w razie awarii lub wypadku związanego z niezamierzonym uwolnieniem się szkodliwego czynnika biologicznego. Pracownikom zapewnia się odpowiednie środki ochrony indywidualnej, które stosują podczas wykonywanej pracy (odzież i obuwie robocze , ochrony układu oddechowego, rękawice ochronne).Wykonywane są na bieżąco badania lekarskie wstępne, okresowe i kontrolne, w których uwzględnia się narażenie na szkodliwe czynniki biologiczne. Jako profilaktykę, niektóre zakłady stosują szczepienia ochronne.

W roku sprawozdawczym w kontrolowanych obiektach nie stwierdzono uchybień.

4.7. Choroby zawodowe

Następstwem oddziaływania szkodliwych i uciążliwych warunków pracy są choroby zawodowe. W 2016 roku wpłynęły do tutejszego organu 2 orzeczenia lekarskie o braku podstaw do rozpoznania chorób zawodowych oraz 1 orzeczenie lekarskie o rozpoznaniu choroby zawodowej. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Grodzisku Wlkp. po przeprowadzonych postępowaniach w sprawie chorób zawodowych wydał 2 decyzje o braku podstaw do stwierdzenia chorób zawodowych oraz 1 decyzję o stwierdzeniu choroby zawodowej.

W roku sprawozdawczym odnotowano wzrost stwierdzonych chorób zawodowych w odniesieniu do roku 2015 w którym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny nie wydał żadnej decyzji stwierdzającej chorobę zawodową.

4.8. Promocja zdrowia w zakładach

W ramach kontynuacji krajowego programu „Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu” podczas kontroli zakładów pracy zostały sporządzane kwestionariusze dotyczące przestrzegania przepisów ustawy z dnia 9 listopada 1995r o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

Comiesięczne meldunki przesyłano do Wojewódzkiej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej.

Ogółem wypełniono kwestionariusze w 93 zakładach pracy. Ogólnie obowiązuje zakaz palenia tytoniu lub jest miejsce wyznaczone na zewnątrz zakładu, wyposażone w popielniczki i oznakowane „Tu Wolno Palić” .

W ramach Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Zagrożeń Zawodowych podjęto działania profilaktyczne w formie szkoleń. Poruszane tematy to Działania minimalizujące skutki wpływu hałasu na narząd słuchu oraz Przeciwdziałanie uzależnieniom od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych.

Wykorzystano Smokerlyzer do pomiaru tlenku węgla u osób uczestniczących w szkoleniu a chcących dokonać pomiaru oraz przekazywano materiały oświatowe dot. szkodliwości palenia tytoniu oraz dot. środków zastępczych.

5. OBIEKTY NAUCZANIA I WYCHOWANIA

Stanowisko Pracy ds. Higieny Dzieci i Młodzieży pod nadzorem sanitarnym w 2016r. objęło **53 placówki stałe** w tym: 1 Żłobek, 11 przedszkoli (w skład 2 przedszkoli gminnych wchodzi 5 oddziałów przedszkolnych i 1 punkt przedszkolny), 14 szkół podstawowych, 3 gimnazja, 9 zespołów szkół, 1 policealna szkoła kosmetyczna, 1 zakład poprawczy oraz warsztaty, 9 świetlic środowiskowych, 2 warsztaty terapii zajęciowej oraz **21 placówek sezonowy** zgłoszonych w bazie MEN.

W 2016 roku tylko w **60 placówkach** przeprowadzono 91 kontroli podczas, których dokonano między innymi:

- oceny stanu sanitarnego szkół, przedszkoli , placówek pracy pozaszkolnej
- oceny dostosowania mebli edukacyjnych w szkołach
- oceny realizacji wymogów w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji i ich mieszanin w placówkach
- oceny stanu sanitarnego wypoczynku dzieci i młodzieży w miejscu zamieszkania
- oceny stanu sanitarnego wypoczynku dzieci i młodzieży w formie wyjazdowej
- oceny stanu sanitarnego z przygotowania placówek do nowego roku szkolnego

Dodatkowo przeprowadzono: **1** kontrolę z Zapobiegawczym Nadzorem Sanitarnym (dotyczącą pomieszczeń przeznaczonych dla dzieci przedszkolnych); **1** kontrolę wspólnie z Stanowiskiem Pracy ds. Higieny Komunalnej, Stanowiskiem Pracy ds. Higieny Żywności, Żywnienia i Przedmiotów Użytku (Dom Matki i Dziecka „Betlejemka”); **1** kontrolę obiektu sezonowego – Vaspol Sp. z o. o. Wioska, Kraina Zabawy BOGILU

5. 1. STAN TECHNICZNY OBIEKTÓW

Tabela Nr 5. Liczba wydanych decyzji dotyczących warunków w jakich przebywają dzieci młodzieży

		Liczba placówek w ewidencji	Liczba decyzji wydanych w 2016.	Liczba wykonanych decyzji (zrealizowanych)	Liczba wystąpień pokontrolnych	Liczba wykonanych zaleceń pokontrolnych
		1	2	3	4	5
Żłobek	1.	1	0	0	0	0
Przedszkola	2.	11	0	0	0	0
Szkoły podstawowe	3.	14	2	0	0	0
Gimnazja	4.	3	0	0	0	0
Zespoły szkół	5.	9	3	0	0	0

Szkoły Policealne	6.	1	0	0	0	0
Pozostałe placówki	7.	14	0	0	0	0
ogółem	8.	53	5	0	0	0

Źródło: opracowanie własne

W celu poprawy stanu sanitarno - porządkowego placówek oświatowo – wychowawczych w 2016 roku wydano **5** decyzji administracyjnych w tym **4** decyzje zmieniające termin realizacji zaleceń. Stwierdzonymi uchybieniami zawartym w decyzjach administracyjnych były : popękane ściany i sufity, odpadająca farba ze ścian, widoczne ubytki tynku na ścianach w salach lekcyjnych, sanitariatach, korytarzach szkolnych, klatkach schodowych oraz łącznikach szkolnych. Ponadto stwierdzono zawilgocenia ścian, popękane płytki na ścianach w sanitariatach.

5.2. Dodatkowe informacje dotyczące warunków pobytu dzieci i młodzieży w placówkach oświatowo- wychowawczych

5.2.1. Ocena infrastruktury do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego

Na **27** skontrolowanych placówek oświatowo – wychowawczych:

- **8** z nich nie posiada odpowiednich warunków do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego
- **6** placówek posiada warunki niewystarczające do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego,
- **11** placówek posiada wystarczające warunki do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego
- **2** placówki nie posiadają infrastruktury do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego ponieważ plan lekcji nie obejmuje zajęć z wychowania fizycznego

Dodatkowo **2** placówki oświatowe mają możliwość korzystania z hali sportowej w swoim mieście, 1 placówka korzysta z sali gimnastycznej w innej szkole, a **4** z dodatkowych boisk sportowych/stadionów sportowych.

W szkołach, które *nie mają odpowiednich warunków do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego* w okresie jesienno – zimowym kiedy występują niekorzystne warunki atmosferyczne uczniowie ćwiczą na korytarzach, w salach zabaw, w salach lekcyjnych oraz salach wiejskich. Są to przede wszystkim ćwiczenia rozgrzewające ponadto gry planszowe, tenis stołowy.

5.2.3. Zmianowości w szkołach :

3 placówki prowadzą zajęcia lekcyjne w systemie dwuzmianowym (szkoła podstawowa, gimnazjum i zespół przedszkolno – szkolny) natomiast **22** placówek prowadzą zajęcia lekcyjne w systemie jednozmianowym; **2** placówki prowadzą zajęcia lekcyjne w systemie zaocznym

5.2.4. Mikroklimat w pomieszczeniach

- w skontrolowanych placówkach wentylacja w pomieszczeniach grawitacyjna; każda placówka posiada do wglądu protokół z okresowej kontroli przewodów kominowych
- w skontrolowanych placówkach okna mają konstrukcję umożliwiającą otwieranie ich w celu okresowego wietrzenia
- w skontrolowanych placówkach temperatura pomieszczeń, w których odbywają się zajęcia co najmniej 18°C w okresie grzewczym. Pomiary temperatury dokonywane są przyrządem pomiarowym Stacji

5.2.5. Zapewnienie w szkołach miejsca na podręczniki i przybory szkolne

- 25 placówki zapewnią uczniom miejsce na pozostawienie części podręczników i przyborów szkolnych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej. W większość szkół są to indywidualne szafki.

5.3. BADANIA PROBLEMOWE

Styczeń – grudzień

Zbieranie informacji dot. zapewnienia bieżącej ciepłej wody w sanitariatach. Podczas kontroli oceny stanu sanitarnego placówek dokonano oceny zapewnienia uczniom dostępu do ciepłej wody bieżącej oraz zapewnienia środków higieny osobistej w sanitariatach. W związku z powyższym nie stwierdzono placówek bez dostępu do ciepłej wody.

Styczeń – grudzień

Zbieranie informacji dotyczącej aktualnej sytuacji w zakresie realizacji ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych w placówkach oświatowo – wychowawczych, opiekuńczych oraz wypoczynku i rekreacji powiatu grodziskiego . W widocznych miejscach umieszczone są odpowiednie oznaczenia słowne i graficzne informujące o zakazie palenia wyrobów tytoniowych na terenie placówki

Luty - marzec

W dniach od 29.02.2016r. – 11.03.2016r. na terenie powiatu grodziskiego w 8 placówkach oświatowo – wychowawczych dokonano oceny warunków do utrzymania higieny osobistej uczniów. Podczas kontroli stwierdzono właściwy stan sanitarno – higieniczny oraz właściwe warunki do utrzymania higieny osobistej w pomieszczeniach sanitarnych (*zapewniono bieżąca ciepłą wodę, mydło w płynie, ręczniki papierowe/suszarki do suszenia rąk, papier toaletowy*).

Styczeń – grudzień

Od stycznia do grudnia w 38 placówkach oceniono posiadanie certyfikowanych mebli i sprzętu sportowego. Podczas kontroli stwierdzono, że dyrektorzy placówek w miarę możliwości finansowych dokonują zakupu tylko mebli i sprzętu sportowego z certyfikatami. Mimo wielu zmian są także takie placówki, które mają jeszcze na swoim stanie meble i sprzęt sportowy zakupiony przed 1997r.

Marzec

W 2016r. w 2 placówkach nauczania i wychowania przeprowadzono badania dotyczące obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych. Badaniem objęto 376 uczniów klas I – VI szkół podstawowych. Podczas badań stwierdzono, iż uczniów z tornistrami w normie 10% -15 % wagi ciała było 121, uczniów z tornistrami w normie 15% wagi ciała było 187, natomiast 68 uczniów posiadało tornistry powyżej wyznaczonych norm.

Z uwagi na fakt , że aktualnie w Polsce nie ma przepisów określających ciężar tornistrów/plecaków dzieci i młodzieży według badań Centralnego Instytutu Ochrony Pracy – Państwowego Instytutu Badawczego (CIOP-BIP), iż ciężar szkolnego tornistra/plecaka nie powinien przekraczać 10 – 15% masy ciała ucznia.

5.4. INNE PRZEDSIĘWZIĘCIA

5.4.1.

a. Udział w uroczystościach „Szkoła Promująca Zdrowie - Internet zabawa, nauka czy zagrożenie?” zorganizowanych w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnym w Grodzisku Wlkp.

b. Udział w akcji zorganizowanej przez Stanowisko Pracy ds. Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia „Bezpieczne Walentynki” - Szkoły Ponadgimnazjalne

c. Udział w uroczystościach związanych z Obchodami Dnia Patrona szkoły oraz otwarciem Izby Pamięci Powstańców Wielkopolskich w Zespole Szkolno – Gimnazjalnym w Rakoniewicach

d. Udział w uroczystościach związanych z Szkołą Promującą Zdrowie „Trzymaj Formę” – Szkoła Podstawowa Grąblewo

e. Uczestnictwo wraz z innymi Instytucjami w Charytatywnym Festynie Medycznym „Szpital dla wszystkich, wszyscy dla szpitala”.

f. Udział w komisji konkursowej zorganizowanej przez Komendę Powiatową Policji w Grodzisku Wlkp. na plakat i spot pt. „Dopalacze niszczą życie”

g. Udział w uroczystościach zorganizowanych przez Komendę Powiatową Policji w Grodzisku Wlkp. związanych z rozstrzygnięciem konkursu pt. „Dopalacze niszczą życie”.

h. Udział w komisji konkursowej zorganizowanej przez Stanowisko Pracy ds. Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia nt „*Palić nie palić – oto jest pytanie*” dla klas V szkół podstawowych

i. Uczestnictwo wraz z innymi Instytucjami (Nadleśnictwo Grodzisk Wlkp.; Państwowa Powiatowa Straż Pożarna w Grodzisku Wlkp.; Komenda Powiatowa Policji w Grodzisku Wlkp., Wydział Ochrony Środowiska należącego do Urzędu Miejskiego w Grodzisku Wlkp.; Grodziskie Przedsiębiorstwo Komunalne w Grodzisku Wlkp.), szkołami powiatu grodziskiego w „Happeningu Ekologicznym” zorganizowanym przez Urząd Miejski Grodzisk Wlkp.

j. Udział komisji konkursowej zorganizowanej przez Stanowisko Pracy ds. Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia zapobieganie zatruciom pokarmowym Bądźmy zdrowi – wiemy więc działamy. Test wiedzy - „Grzybobranie, och wspaniale ale”.

k. Udział komisji konkursowej zorganizowanej przez Stanowisko Pracy ds. Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia „Bądźmy zdrowi – wiemy więc działamy”. Konkurs na plakat „Bądźmy zdrowi”

l. Udział w międzypowiatowej komisji konkursowej - Olimpiada Wiedzy o HIV/AIDS

l. Udział w uroczystościach związanych z Obchodami Światowego Dnia AIDS

5.4.2. Posiadanie przez szkoły i placówki certyfikatów na sprzęt sportowy i meble

Tabela Nr 6 *Meble z certyfikatami*

Rodzaj placówki	Liczba placówek		Meble nie posiadające certyfikatów	Liczba placówek skontrolowanych, w których stwierdzono			
	w ewidencji	skontrolowanych		Odsetek mebli z certyfikatami wynosi			
				do 25%	do 50%	powyżej 50%	100%
Przedszkola	11	11	0	0	0	2	9
Szkoły Podstawowe	14	14	0	0	0	6	8
Gimnazja	3	3	0	0	1	1	1
Szkoły Policealne	1	1	1	0	0	0	0
Zespoły Szkół	9	9	0	0	2	6	1
RAZEM	38	38	1	0	3	15	19

Źródło: opracowanie własne

Tabela Nr 7 Urządzenie i sprzęt sportowy z certyfikatami

Rodzaj placówki	Liczba placówek		Urząd i sprzęt sportowy nie posiadający certyfikatów	Liczba placówek skontrolowanych, w których stwierdzono			
	w ewidencji	skontrolowanych		Odsetek urządzeń i sprzętu sportowego z certyfikatami wynosi			
				do 25%	do 50%	powyżej 50%	100%
Przedszkola	11	11	0	0	0	1	10
Szkoły Podstawowe	14	14	1	0	2	6	5
Gimnazja	3	3	0	0	1	2	0
Szkoły Policealne	1	0	0	0	0	0	0
Zespoły Szkół	9	8	0	0	2	4	2
RAZEM	38	18	0	0	5	13	17

Źródło: opracowanie własne

5.5. WYPOCZYNEK

Zima i lato

Na terenie powiatu grodziskiego przeprowadzono 12 kontroli placówek zimowego i letniego wypoczynku dla dzieci i młodzieży (w tym 4 kontrole ze Stanowiskiem Pracy ds. Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku), w których uczestniczyło 537 dzieci i młodzieży. Podczas kontroli dokonano oceny stanu sanitarno – higienicznego oraz technicznego: terenu wokół budynków, sal zajęć, pomieszczeń sypialnianych, boisk sportowych, sal gimnastycznych, sanitariatów, stołówek oraz pomieszczeń kuchennych. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Pracownik Stanowiska Pracy ds. Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia przeprowadził 6 wizytacji, podczas których dokonał oceny realizacji działań programów wypoczynków. Ponadto w okresie wypoczynku letniego wraz ze Funkcjonariuszem Komendy Powiatowej Policji w Grodzisku Wlkp. została przeprowadzona pogadanka na temat zasad bezpiecznych wakacji, między innymi : higieny osobistej, zdrowego odżywiania, bezpiecznego korzystania z kąpielisk, zapobiegania chorobą zakaźnym, zapobiegania uzależnieniom.. Funkcjonariusz Policji nawiązał do zagadnienia związanego z bezpieczną zabawą w czasie trwających wakacji, podając przykłady w jaki sposób należy się bawić, żeby nikomu nie stała się krzywda. Dzieciom przypominano również o bezpieczeństwie w domu, czy na placach zabaw.

Ponadto **30 czerwca 2016r.** na jeziorze w Kuźnicy Zbąskiej przeprowadzono wspólne działania służb ratunkowych z powiatów grodzkiego, wolsztyńskiego i nowotomyskiego pod nazwą „Bezpiecznie nad wodą”. Akcję przeprowadzono z myślą o dzieciach i młodzieży spędzających wakacje nad różnego rodzaju akwenami. Z zaproszenia do udziału w inicjatywie skorzystało niemal 300 dzieci przebywających w tym czasie na półkoloniach oraz uczestnicy obozu rowerowego TPD z Siekierczyna w województwie dolnośląskim. Spotkanie rozpoczęło się odczytaniem zasad bezpiecznego wypoczynku nad wodą przez oficerów prasowych z jednostek, które były organizatorami przedsięwzięcia. Wszyscy uczestnicy wzięli udział w specjalnie przygotowanym pokazie ratownictwa wodnego, które przeprowadzili policjanci z Komendy Powiatowej Policji w Wolsztynie i Komisariatu Wodnego Policji w Poznaniu wspierani przez strażaków z Komend Powiatowych Państwowej Straży Pożarnej w Grodzisku Wielkopolskim i Wolsztynie oraz jednostek OSP. Mundurowi zaprezentowali swoje umiejętności udzielając pomocy osobom pozorującym tonięcie. Sprawnie przeprowadzona akcja oraz pokaz możliwości sprzętu, jakim dysponowali funkcjonariusze. Pokazano także podstawowe działania związane z zasadami ratowania ludzkiego życia. Pokaz tego ratownictwa z użyciem specjalnego "fantoma" przeprowadzili strażacy z Grodziska Wielkopolskiego.

W trakcie całej akcji pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Grodzisku Wielkopolskim rozdawały dzieciom materiały edukacyjne dotyczące higieny osobistej oraz bezpiecznego spędzania wakacji. Wśród przekazanych wskazówek nie zabrakło również tych, które dotyczyły wypoczynku nad wodą.

Ostatnim punktem programu był pokaz tresury psa służbowego. Dzieci zobaczyły je w wykonaniu policyjnego labradora, który zaprezentował się razem ze swoim opiekunem. W tej części dzieci dowiedziały się jak działa pies-ratownik oraz jak postępować w przypadku zaatakowania przez nieznane zwierzę, w praktyce przećwiczyły też pozycje, których przyjęcie umożliwia zminimalizowanie skutków takiego ataku.

5.6. WRUNKI SANITARNE

Pod nadzorem sanitarnym znajduje się 74 placówek, natomiast stan sanitarny był oceniany w:

a/ obiekty stałe - 48

b/ obiekty sezonowe- 12

Tabela Nr 8 Stan sanitarny

Wyszczególnienie		Liczba zakładów	Odsetek w % do obiektów stałych
Nieprawidłowy stan sanitarno - higieniczny		3	5%
Warunki do utrzymywania higieny	ponadnormatywna liczba uczniów przypadająca na:	umywalkę	0
		urządzenie ustępowe	0
		-	-

Źródło: opracowanie własne

Wnioski

W 53 placówkach stałych i 21 sezonowych przeprowadzono 91 kontroli. W celu poprawy stanu sanitarno – higienicznego oraz technicznego placówek oświatowo – wychowawczych w 2016 roku wydano **5** decyzji administracyjnych w tym **4** decyzje zmieniające termin realizacji zaleceń PPIS w Grodzisku Wlkp.. Stwierdzonymi uchybieniami zawartym w decyzjach administracyjnych były : popękane ściany i sufity, odpadająca farba ze ścian, widoczne ubytki tynku na ścianach w salach lekcyjnych, sanitariatach, korytarzach szkolnych, klatkach schodowych oraz łącznikach szkolnych. Ponadto stwierdzono zawilgocenia ścian, popękane płytki na ścianach w sanitariatach. Dyrektorzy w 2 placówkach wykonali część zaleceń zawartych w decyzjach Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego. Wykonane zalecenia dotyczyły: doprowadzenia do odpowiedniego stanu sanitarno – higienicznego ścian i sufitów: w salach lekcyjnych, sanitariach dla dziewcząt i chłopców, w szatniach dla uczniów szkoły, w pomieszczeniach z natryskami oraz w korytarzach szkolnych.

Ponadto dyrektorzy starają się sami poprawiać warunki techniczne i sanitarne budynków, pomieszczeń, urządzeń oraz terenu wokół placówek.

Po przeprowadzonych kontrolach stwierdzono, że warunków higieniczno – porządkowych z roku na rok poprawiają się w ramach środków finansowych pozyskanych przez szkoły.

Warunki higieniczno - porządkowe w 95 % skontrolowanych zakładów nauczania i wychowania są zadowalające co potwierdza fakt, że dyrektorzy placówek starają się zapewnić bezpieczne i higieniczne warunki pobytu dzieci w obiektach.

6. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA

Sytuacja epidemiologiczna w 2016r. w powiecie grodziskim przedstawiała się korzystnie. Liczba zachorowań w przypadku większości zarejestrowanych chorób zakaźnych nie uległa wzrostowi w porównaniu z ubiegłym rokiem. Zanotowano wzrost zachorowań na boreliozę, zarejestrowano 16 zachorowań, w roku 2015 - 7 oraz wzrost zachorowań na ospę wietrzną w porównaniu z rokiem 2015. Zarejestrowano 302 przypadki, w roku 2015 – 235. W roku 2016 zanotowano dwa zachorowania na chorobę meningokokowi inwazyjną, w roku ubiegłym nie zanotowano zachorowań.

6.1. Choroby szerzące się drogą pokarmową

Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób, których występowanie wiąże się ze stanem sanitarnym kształtowała się pomyślnie. Nie stwierdzono zachorowań na dur brzuszny, dury rzekome oraz czerwonkę.

Zanotowano znaczny spadek zachorowań na salmonellozy w postaci ostrego nieżytu żołądkowo-jelitowego. W roku 2016 zanotowano 3 zachorowania, w roku 2015 r. zarejestrowano 26 przypadków.

W roku 2016 zarejestrowano 1 ognisko zatrucia pokarmowego, w roku ubiegłym 2 ogniska.

Zachorowało 5 osób, 2 osoby hospitalizowane. W przypadku 2 osób uzyskano dodatnie wyniki badań w kierunku rotawirusów, natomiast u 3 osób nie potwierdzono czynnika etiologicznego. Wszystkie 5 osób miało objawy chorobowe: ból brzucha, wymioty, biegunka, gorączka, ból głowy, nudności. Ognisko wystąpiło w środowisku domowym. W toku prowadzonego dochodzenia epidemiologicznego nie ustalono czasu narażenia oraz źródła zakażenia.

Zanotowano 28 zachorowań na biegunki u dzieci do lat 2, w roku ubiegłym 35 zachorowań.

Zapadalność w roku 2016 wynosiła 55,067 ; w roku ubiegłym 68,99

Zanotowano 62 zachorowania na nieżyt jelitowy wywołany przez rotawirusy – z czego 33 u dzieci do lat 2, 33 dzieci hospitalizowano.

Zarejestrowano 9 zachorowań na inne bakteryjne zakażenia jelitowe, z czego 4 zachorowania u dzieci do lat 2, 4 dzieci hospitalizowano.

W roku 2016, podobnie jak w roku 2015 nie zarejestrowano zachorowań na botulizm.

Zarejestrowano 4 zachorowania na inne bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez *Clostridium difficile*, 4 przypadki hospitalizowano. W roku 2015 r. zanotowano 2 zachorowania. W roku 2016 zarejestrowano 1 zachorowanie wywołane przez *Campylobacter* oraz 1 wywołane przez *Yersinia enterocolitica*, w roku ubiegłym nie zanotowano zachorowań w tych jednostkach chorobowych.

Tabela nr. 9 - Zachorowania na niektóre choroby zakaźne w powiecie grodziskim

Jednostka chorobowa		2015		2016	
		l. zachorowań	zapadalność	l. zachorowań	zapadalność
2					
Dur brzuszny ^{UE/PL}		-	-	-	-
Dury rzekome A,B,C ^{UE/PL}		-	-	-	-
Salmonelozy	zatrucia pokarmowe ^{UE}	26	51,25	3	5,9
	zakażenia pozajelitowe ^{PL}	0	-	1	1,967
Czerwonka bakteryjna (szigelozja) ^{UE}		-	-	-	-
Biegunka u dzieci do lat 2		35	68,99	28	55,067
Botulizm		-	-	-	-
Krzusiec ^{UE}		1	1,971	0	-
Styczność i narażenie na wściekliznę / potrzeba szczepień ^{/16}		7	13,797	6	11,8
Odra ^{UE}		-	-	-	-
Różyczka ^{UE}		2	3,942	1	1,967
Wirusowe zapalenie wątroby	typu A - ostre ^{UE}	-	-	-	-
	typu B - ostre ^{UE}	0	-	1	1,967
	przewlekłe ^{/20}	7	13,797	2	3,933
	typu C ^{UE /20}	4	7,884	5	9,833
	typu B+C (zakażenie mieszane) ^{/21}	-	-	-	-
	inne i nie określone	-	-	-	-
Świnka (nagminne zapalenie przyusznic) ^{UE/PL}		5	9,855	4	7,867
Borelioza		7	13,797	16	31,467
Włośnica ^{UE}		-	-	-	-
Toksokaroza		-	-	-	-

6.2. Wirusowe zapalenia wątroby

Zapadalność na wirusowe zapalenia wątroby typu „C” była porównywalna z rokiem ubiegłym. Zarejestrowano 5 zachorowań na WZW typu „C” (w roku ubiegłym zanotowano 4 zachorowania). Zarejestrowano spadek zachorowań na przewlekłe zapalenie wątroby typu „B”, w roku 2016 zanotowano 2 zachorowania, w roku ubiegłym 7 zachorowań. Nie zarejestrowano żadnego zachorowania na WZW typu B+C - zakażenie mieszane (podobnie jak w roku poprzednim) oraz zachorowań na WZW typu „A”. Zarejestrowano 1 zachorowanie na wirusowe zapalenie wątroby typu B ostre, w roku ubiegłym nie zanotowano zachorowań **Tab.9.**

6.3. Choroby, przeciw którym realizowane są szczepienia ochronne obowiązkowe i zalecane

W zakresie chorób, przeciw którym prowadzi się szczepienia ochronne sytuacja epidemiologiczna była korzystna. Nie zarejestrowano zachorowań na: odrę, błonicę, tężec i ostre porażenie wiotkie u dzieci do lat 15.

W roku 2016 nie zanotowano zachorowań na krztusiec, w roku 2015 zarejestrowano 1 zachorowanie. **Tab.9.**

Zarejestrowano 4 zachorowania na nagminne zapalenie przyusznic, w roku ubiegłym 5 zachorowań.

W roku 2016 zanotowano 1 zachorowanie na różyczkę (wsp. zap. 1,967). , w roku 2015 zarejestrowano 2 zachorowania (wsp. zap. 3,942). Zachorował chłopiec 9 miesięczny mieszkający na wsi.

Zanotowano wzrost zachorowań na ospę wietrzną w porównaniu z rokiem 2015. Zarejestrowano 302 przypadki (wsp. zap. 593,938), w roku 2015 – 235 (wsp. zap. 463,218), najwięcej zachorowań zanotowano w I kwartale 2016 r.- 121, w grupie wiekowej 1-4 –153. Z pośród 302 osób, nikt nie był szczepiony p/ospie.

6.4. Choroby odzwierzęce

Nie zanotowano ognisk zatrucia włośnicą, podobnie jak w roku ubiegłym. Wskutek kontaktu ze zwierzętami podejrzanymi o zakażenie wirusem wścieklizny zarejestrowano 64 pokąsania Do szczepień przeciw temu schorzeniu zakwalifikowano 6 osób, w roku poprzednim 7 osób. Zachorowań u ludzi nie stwierdzono **Tab. nr 10**

Tab. nr 10 Szczepienia przeciwko wściekliznie (Z20.3/ Z24.2) w 2016r.

grupy wiekowe	płeć			miejsce narażenia!		Podjęte szczepienia				Kontakt ze zwierzęciem				
	M	K	ogółem	M	W	Pełen cykl		niepełen cykl (liczba dawek)		pies	kot	lis	inne*	
						5 dawek	1	2	3					4
0-4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
5-9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
10-14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
15-19	1	0	1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	
20-29	0	1	1	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	
30-39	2	1	3	1	2	3	0	0	0	0	3	0	0	
40-49	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
50-59	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
60 <	0	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	
SUMA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
ogółem	6			6		6	0				6			

Zanotowano wzrost zachorowań na boreliozę (zarejestrowano 16 zachorowań), w roku ubiegłym zanotowano 7 zachorowań. W roku sprawozdawczym 2016, podobnie jak w roku ubiegłym nie zarejestrowano zachorowań na toksokarozę i listeriozę.

W roku 2016 nie zanotowano zachorowań na brucelozę, w roku ubiegłym zarejestrowano 1 zachorowanie.

6.5. Realizacja szczepień ochronnych

Szczepienia ochronne na terenie powiatu wykonywano w 12 placówek medycznych, w których wystąpiło pięć NOP (niepożądane objawy chorobowe pozostające w związku czasowym z wykonanym szczepieniem ochronnym):

- łagodny NOP po szczepionce DTP-IPV-HIP u dziecka 5 miesięcznego w postaci reakcji ogólnej - gorączki
- łagodny NOP po szczepionce Euvax B, DTP, Act-Hib, u dziecka 2 miesięcznego w postaci powiększonych węzłów chłonnych potylicznych
- łagodny NOP po szczepionce Priorix u dziecka rocznego w postaci wysypki uogólnionej
- łagodny NOP po szczepionce Priorix u dziecka rocznego w postaci wysypki różyczkopodobnej, powiększenia regionalnych, szyjnych węzłów chłonnych
- łagodny NOP po szczepionce Euvax B, Infanrix IPV+Hib u dziecka 2 miesięcznego w postaci wysypki plamisto-grudkowatej o niewielkim nasileniu

W zakresie transportu, przechowywania i przestrzegania terminów ważności szczepionek nieprawidłowości nie stwierdzono.

Brak środka transportu w PSSE w Grodzisku Wielkopolskim utrudnia w sposób znaczny wykonywanie zadań na terenie powiatu przez pracowników Stanowiska Pracy ds. Epidemiologii, w tym dystrybucję szczepionek i przeprowadzanie dochodzeń epidemiologicznych.

6.6. Działalność nadzorowa w zakresie chorób zakaźnych

Liczbę przeprowadzonych w 2016 roku wywiadów oraz dochodzeń epidemiologicznych związanych ze zgłoszeniami zachorowań na choroby zakaźne ujęto w **tabeli nr 11**.

Tabela nr 11 - Działalność nadzorowa w zakresie chorób zakaźnych w 2016 r.

Liczba wywiadów przeprowadzona w związku ze zgłoszeniami zachorowań na chorobę zakaźną (pojedynczymi przypadkami).		12
Liczba wywiadów przeprowadzonych w związku ze zgłoszeniami dodatkich wyników biologicznych czynników chorobotwórczych.		36
Liczba wywiadów przeprowadzonych w związku ze stycznością/narażeniem na wścieklicznę		70
Dochodzenia epidemiologiczne – ogółem		12
W tym:	w ogniskach zachorowań na choroby zakaźne	0
	w ogniskach zatruc pokarmowych	1
	nadzorem nad otoczeniem chorych na wzv typu B oraz przypadkami antygenemii HBS	3
	nadzorem nad otoczeniem chorych na wzv typu C, lub osobami z obecnością przeciwciał anty HCV	8
	nadzorem nad prawidłowością postępowania w przypadku ekspozycji na zakażenie tężcem	0
	nadzorem nad prawidłowością opieki nad pracownikami ekspozowanymi na choroby odzwierzęce	0
	w środowisku nosicieli duru brzuszego	0
	w zakładach opieki zdrowotnej	0
Liczba wykonanych przekierowań (do innych PSSE/WSSE) formularzy zgłoszeń zachorowań na choroby zakaźne lub dodatkich wyników laboratoryjnych w kierunku biologicznych czynników chorobowych		26

7. DZIAŁALNOŚĆ OŚWIATOWO – PROMOCYJNA

W oparciu o Ustawę o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Stanowisko Pracy Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia inicjuje, prowadzi, koordynuje i nadzoruje działalność oświatowo – zdrowotną w celu ukształtowania odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych.

W roku 2016 realizowano następujące zadania:

1. Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV, którego zadania wpisane są Harmonogram Krajowego Programu Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV .

Cele strategiczne:

- ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV,
- poprawa jakości życia i dostępu do opieki zdrowotnej dla osób żyjących z HIV/AIDS oraz ich bliskich .

Cele szczegółowe:

- wzrost poziomu wiedzy o HIV/AIDS u ogółu społeczeństwa oraz zmiana postaw zachowań prozdrowotnych.

2. Program „Trzymaj Formę” to program, którego celem jest edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej i ich rodzin. Program realizują uczniowie klas V-VI szkoły podstawowej i uczniowie wszystkich klas gimnazjalnych.

Program obejmuje promocję zdrowego stylu życia poprzez zwiększenie aktywności fizycznej i poprawę sposobu żywienia i jakości zdrowotnej żywności. www.trzymajforme.pl

3. Program ograniczania zdrowotnych następstw palenia tytoniu w Polsce – od roku 2007, decyzją Ministra Zdrowia, koordynację nad programem przejął Główny Inspektor Sanitarny, odpowiedzialny za zdrowie publiczne w naszym kraju.

4. Programy antynikotynowe

Program „Czyste powietrze wokół Nas”

skierowany do dzieci przedszkolnych 5 i 6-latków, oraz uczniów szkół podstawowych klas I – III ich rodziców i opiekunów.

Celem głównym programu jest :

- wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy,
- zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub, gdy dorośli palą przy nich tytoń.

Programy:

„Nie pal przy mnie proszę”

adresowany do uczniów klas I- III szkół podstawowych i ich rodziców.

„Znajdź właściwe rozwiązanie”

kierowany do uczniów starszych klas szkół podstawowych i gimnazjalistów, ich rodziców i opiekunów

Celem głównym tych programów jest zapobieganie paleniu tytoniu wśród uczniów szkół podstawowych i gimnazjów poprzez:

- uporządkowanie i poszerzenie informacji na temat zdrowia,
- kształtowanie postaw odpowiedzialności za własne zdrowie,
- uświadomienie szkodliwości palenia tytoniu,
- uwrażliwienie na szkodliwe oddziaływanie dymu tytoniowego związane z biernym paleniem.

W ramach Ogólnopolskiego Programu Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu, którego działania adresowane są do ogółu społeczeństwa prowadzimy wspólnie z dziećmi i młodzieżą kampanie antytytoniowe.

5. W ramach Krajowego Programu przeciwdziałania nowotworom realizujemy Program Profilaktyki Raka Piersi i Raka Szyjki Macicy

celem nadrzędnym programu jest:

- zmniejszenie liczby zachorowań na raka piersi oraz raka szyjki macicy poprzez propagowanie profilaktyki pierwotnej wśród ogółu kobiet, ze szczególnym uwzględnieniem dziewcząt ze szkół ponadgimnazjalnych.

Cele szczegółowe programu to:

- wyrobienie nawyku samokontroli piersi poprzez regularne ich samobadanie.
- nauczenie metod samobadania.
- poznanie zmienności struktury piersi w zależności od fazy cyklu i wieku.
- uwrażliwienie na fakt istnienia problemu raka piersi.
- uświadomienie konieczności wykonywania regularnych badań cytologicznych, USG piersi i mammografii.
- zwiększenie odsetka kobiet poddających się badaniu cytologicznemu, USG piersi i mammografii.

W profilaktyce chorób nowotworowych chłopcom i dorosłym mężczyznom oferujemy wiedzę o nowotworach występujących u mężczyzn.

6. Moje Dziecko Idzie do Szkoły” adresowany jest w roku szkolnym 2016/2017 do rodziców dzieci 5 i 6 - letnich.

Celem programu jest:

- ukształtowanie prawidłowych nawyków i umiejętności prozdrowotnych u dzieci.
- podniesienie poziomu wiedzy rodziców/opiekunów dzieci na temat wybranych elementów zdrowego stylu życia, w tym: prawidłowego żywienia, otyłości, wymogów higienicznych przy przygotowaniu i spożywaniu posiłków, a także higieny osobistej, higieny jamy ustnej i wzroku, wad wymowy, szczepień ochronnych.
- uświadomienie rodzicom i opiekunom ich roli w kształtowaniu prawidłowych nawyków prozdrowotnych.
- zainteresowanie rodziców i opiekunów zdrowiem ich dzieci i czynnikami wpływającymi na jego stan.

7. „Bądźmy zdrowi – wiemy, więc działamy”- adresowany do uczniów oddziałów przedszkolnych 5- 6 latki, klas I – III, V-VI szkół podstawowych i I - III gimnazjum. informacje na stronie: www.badzmyzdrowi.pl

8. „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych”

Projekt współfinansowany przez Szwajcarię w ramach szwajcarskiego programu współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej

Głównym celem projektu jest ograniczenie używania tytoniu, alkoholu i innych substancji psychoaktywnych przez kobiety w wieku prokreacyjnym, tj. między 15 a 49 rokiem życia.

www.programszwajcarski.gov.pl

9. Kampania społeczna „Bezpieczny Senior”

Narastające zjawisko starzenia się społeczeństwa powoduje konieczność przygotowania się do działań w zakresie promocji zdrowia w tej grupie wiekowej.

Program powstał z inicjatywy Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu i jego celem jest podjęcie działań ukierunkowanych na zapewnienie dostępu osobom w wieku poprodukcyjnym do aktualnych informacji na temat różnorodnych zagrożeń, propagowanie właściwych form zachowania w sytuacjach niosących ze sobą ryzyko dla bezpieczeństwa osobistego, a także mienia, troski o zdrowie. Zmieniające się uwarunkowania społeczne, w tym struktura pokoleniowa i demograficzna, postępująca skala starzenia się społeczeństwa, a także występujące w życiu codziennym zagrożenia uwrażliwiają nas na potrzeby osób w podeszłym wieku i obligują do podejmowania skierowanych bezpośrednio do tej grupy społecznej działań profilaktycznych. Jedną

z podjętych w tym zakresie inicjatyw jest opracowanie i wydrukowanie poradnika „Bezpieczne Życie Seniorów”.

Materiał zawiera ważne informacje i wskazówki, dotyczące unikania zagrożeń w życiu codziennym. Zostały w nim opisane m.in. schematy działania oszustów próbujących wyłudzić pieniądze metodą „na wnuczka”, zawarto informacje dotyczące praw konsumenta, bezpiecznego i zdrowego żywienia.

10. Projekt edukacyjny „Wiem – nie biorę! Jestem bezpieczny”

Państwowa Inspekcja Sanitarna województwa wielkopolskiego jest autorem projektu informacyjno- edukacyjnego „Wiem – nie biorę! Jestem bezpieczny”, którego celem jest wzrost świadomości społecznej na temat wpływu narkotyków i nowych substancji psychoaktywnych na funkcjonowanie organizmu ludzkiego.

11. Akcje prozdrowotne

- Międzynarodowy Dzień Walki z Rakiem – 4 luty
- Światowy Dzień Zdrowia – 7 kwietnia
- Światowy Dzień bez tytoniu – 31 maja
- Światowy Dzień Serca – 30 września
- Miesiąc Profilaktyki Raka Piersi – październik
- Światowy Dzień Walki z rakiem Piersi – 17 październik
- Światowy Dzień Rzucania Palenia – 3 czwartek listopada
- Światowy Dzień Cukrzycy – 14 listopada
- Światowy Dzień Pamięci o Ofiarach Wypadków Drogowych – 16 listopada
- Obchody Światowego Dnia AIDS – 1 grudnia
- Dzień Walki z Gruźlicą i chorobami Płuc – 1 – 8 grudnia

12. Konkursy

1. **„Palenie jest niemodne”** konkurs dla dwóch grup wiekowych dla uczniów klas I –III i IV – VI Szkół Podstawowych
2. **„Palić nie palić – oto jest pytanie ?”** dla uczniów klas V Szkół Podstawowych -
3. **Turniej wiedzy „Żyj zdrowo”** dla uczniów Gimnazjum oraz obchody **Światowego Dnia Zdrowia – 7 kwietnia.**
4. **Konkurs na fotografię o HIV/AIDS dla uczniów Gimnazjum.**

5. **Międzypowiatowa Olimpiada wiedzy o HIV/AIDS** dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych oraz obchody Światowego Dnia AIDS – listopad/grudzień 2015.
6. **Konkurs na plakat o zdrowym odżywianiu** „Bądźmy zdrowi – wiemy, więc działamy”.
7. **Konkursy dla wszystkich grup wiekowych „Alkohol, papieros Twój Wróg”**

13. Szkolenia

1. Szkolenie Młodzieżowych Liderów Zdrowia dla uczniów Gimnazjum z zakresu zapobiegania uzależnieniom (tytoń, alkohol, narkotyki – październik 2016).
2. Szkolenie Młodzieżowych Liderów Zdrowia dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych z zakresu zapobiegania zakażeniom wirusem HIV i chorobie AIDS – listopad 2016.
3. Szkolenia z zakresu zapobiegania zatruciom pokarmowym i zdrowego odżywiania „Bądźmy zdrowi – wiemy, więc działamy” – październik 2016.

7.1. Programy krajowe

7.1.1. „Trzymaj Formę!”

Zdrowie jest nieodłącznym warunkiem osiągnięć szkolnych, dobrej jakości życia ludzi i efektów ekonomicznych, a edukacja zdrowotna jest podstawowym prawem każdego człowieka. Przekazując dzieciom poprzez realizację programu „Trzymaj formę” wiedzę o zdrowiu, kształtując umiejętności i postawy sprzyjające zdrowiu, ułatwiamy im zdrowy styl życia i pracy a tym samym mamy wpływ na poprawę zdrowia społeczeństwa. Promocja zdrowia to jedno z zadań szkoły, obejmujące całą społeczność szkolną. Edukacja Zdrowotna w szkole jest bardzo ważnym elementem nauczania i wychowania.

Uczniowie dzięki realizacji programu wzbogacili wiedzę w zakresie prawidłowo zbilansowanej diety, potrafią prawidłowo odżywiać się, znają wartości odżywcze warzyw i owoców. Korzystają z informacji zamieszczonych na etykietach produktów spożywczych. Wiedzą także, że aktywność fizyczna wpływa na polepszenie naszego samopoczucia, jak również wpływa na prawidłowe funkcjonowanie umysłu. Bawiąc się rozwijali swoje zainteresowania, wykazali się zaangażowaniem oraz różnorodną pomysłowością. Uczniowie mobilizowali się do aktywnego działania, rozwijali umiejętność podejmowania decyzji i pracy zespołowej oraz przyjmowania na siebie odpowiedzialności za własne zdrowie.

W roku szkolnym 2015/2016 realizowano X edycję programu „Trzymaj Formę” - na rzecz poprawy zdrowia dzieci i młodzieży oraz ogółu społeczeństwa poprzez zdrowe odżywianie żywnością bezpieczną dla zdrowia i wzrost aktywności fizycznej.

Program realizowały 23 szkoły – 10 gimnazjów, 13 Szkół Podstawowych wśród **2.216** uczniów.

AKTYWNIEMO ZDROWIE – ZSP Rakoniewice

Smacznie, zdrowo, kolorowo – robimy kanapki

Klasa IIE w trosce o zdrowe odżywianie przygotowała „małe co nie co”. Ubrani w fartuszki, umyliśmy ręce i przystąpiliśmy do „ciężkiej pracy” - robienia kanapek. Kanapki zostały zrobione przez dzieci samodzielnie. Wyglądały one pięknie i kolorowo, a smakowały pysznie i były pełne witamin.

Mityng szkolny – Szkoła Ruchoćice

ZSP Jabłonna - 22.11.2016r. uczennice z klas gimnazjalnych pod opieką nauczycieli p. K. Adler i L. Cieżuch w ramach realizacji programu piekły pyszne ciasto dyniowe, którym następnie poczęstowano uczniów, nauczycieli i pracowników obsługi naszego Zespołu. Warto dodać, że dynia jest to nadal nie do końca odkryte warzywo, rzadko przez nas spożywane, ale zawiera w sobie mnóstwo witamin.

Mamy nadzieję, że dzięki takim akcjom w naszej szkole, więcej osób zainteresuje się zdrowym odżywianiem i będzie częściej sięgało po warzywa, które posiadają niesamowite walory.

8 listopada w całej Europie obchodzimy **Dzień Zdrowego Jedzenia i Gotowania**. Z tej okazji, w uczniowie naszej szkoły przy wsparciu rodziców i wychowawców przygotowali zdrowe śniadanie. Młodszy koledzy i koleżanki z klas I- III uczestniczyli w programie „Śniadanie daje moc” , uczniowie klas IV-VI oraz gimnazjum zaakcentowali dzisiejsze święto podczas swoich przerw śniadaniowych. W ramach zajęć świetlicowych uczniowie zgłębiali zasady prawidłowego odżywiania, omawiali piramidę żywieniową oraz tworzyli plakaty zachęcające do zwrócenia uwagi na codzienną dietę. Zwieńczeniem akcji było przygotowanie zdrowych przekąsek przez uczniów klasy VI b oraz wspólne śniadanie chętnych dzieci z klas IV-VI o 9.35 i młodzieży z klas gimnazjalnych o 10.30. Wszyscy zajadali się pysznymi i zdrowymi kanapkami przygotowanymi wcześniej w domach. Na stołach nie zabrakło również marchewek, rzodkiewek i słodczy w postaci rodzynek i jabłek, którymi można było poczęstować się podczas dzisiejszych przerw.

Wierzymy, że udział w tej akcji przyniesie owoce w postaci większej świadomości uczniów dotyczącej roli zdrowego śniadania dla funkcjonowania organizmu.

7.1.2. Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu.

Programy antytytoniowe realizowały:

„Czyste powietrze wokół nas” – 11 Przedszkoli, 2 oddziały przedszkolne – liczba dzieci 937, - liczba rodziców 492.

1. Program miał na celu wykształcenie u dzieci świadomej umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, w których inne osoby palą przy nich papierosy. Natomiast zajęcia skoncentrowane były na pobudzaniu i stymulowaniu różnych form aktywności dziecka.

Nauczyciele przeprowadzali pogadanki na temat szkodliwości dymu papierosowego (zdrowie człowieka, udzielanie pomocy palaczom). Na zajęciach przedszkolacy słuchali historyjki o podróży Danusia pociągiem, później rozmawiali o treści historyjki i bawili się przy piosence o Dinku.

Nauczycielki rozmawiały z dziećmi na temat znaczenia znaków zakazu palenia tytoniu. znaczków. Dzieci rysowały własne znaczki NIE PAL PRZY MNIE . Swoje znaczki dzieci zaniósł do domów.

Rodzice zostali zapoznani z założeniami programu, wysłuchali listu i wypełnili ankietę.

2. Przeprowadzona ewaluacja pozwala stwierdzić, że zajęcia podobały się dzieciom. Chętnie w nich uczestniczyły. Proponowane zabawy ruchowe, tematyczne inspirowały dzieci do działań, których efektem były prace plastyczne: plakaty, znaczki z hasłami .

Dzieci podczas zajęć usystematyzowały swoją wiedzę na temat szkodliwości palenia papierosów, dymów. Wiedzą w jaki sposób należy zachować się , gdy ktoś w ich obecności zapali papierosa.

Rodzice w pełni zaakceptowali realizację programu, chętnie wspierali nauczycieli.

W spotkaniu zamykającym program uczestniczyło 97% rodziców, którzy pozytywnie wypowiedzieli się o efektach realizacji programu. Została zwiększona świadomość rodziców na temat znaczenia ich roli w rozwoju zdrowotnym .

Wszyscy uczestnicy programu: nauczyciele, dzieci, rodzice, pozytywnie ocenili przebieg i efekty końcowej realizacji programu antytytoniowego, pt.: „Czyste powietrze wokół nas”.

Efekty:

Wzrost kompetencji dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, w których inni palą papierosy,
Zwiększenie świadomości rodziców na temat znaczenia ich roli w rozwoju zdrowotnym dzieci a w szczególności w profilaktyce antytytoniowej,

Zwiększenie umiejętności rodziców w zakresie wspierania dzieci w sytuacjach społecznych, w których narażone są na ekspozycję dymu tytoniowego.

Wnioski:

Dzieci: bardzo chętnie uczestniczyły w zajęciach, wykazywały wysoki poziom wiedzy na temat palenia papierosów i zagrożeń jakie to niesie, chętnie we własnym zakresie poszerzały swoją wiedzę i dzieliły się informacjami z innymi dziećmi m.in. przynosiły artykuły z gazet.

Przedszkole Łubnica:

„Nie pal przy mnie proszę” - uczniowie klas I – III: program realizowało 15 Szkół Podstawowych powiatu wśród 1.224 uczniów.

W ramach profilaktyki realizowanego w tym roku szkolnym realizowano zajęcia w formie warsztatów zarówno dla uczniów jak i rodziców.

1. Realizacja programu podnosi wrażliwość dzieci na osoby palące w ich środowisku, szczególnie rodziców. Potrafią zwrócić uwagę na zagrożenia wynikające z tego nałogu.

2. Program był realizowany w trakcie całego roku szkolnego jako uzupełnienie tematyki zajęć lekcyjnych. Zbyt mała ilość pomocy tj. plakatów, ulotek.

3. Program był interesującą i atrakcyjną formą profilaktyki uzależnień i doskonale uzupełniał się ze szkolnym programem profilaktyki, pobudzał ciekawość dzieci i wzbogacał ich wiedzę nt. szkodliwości dymu tytoniowego i wskazywał sposoby radzenia sobie z dymem. Cieszył się zainteresowaniem wśród dzieci, które chętnie uczestniczyły w zajęciach warsztatowych oraz próbowały wpłynąć na niewłaściwe i szkodliwe zachowania rodziców palących. Dzieci wykonywały wszystkie zadania i chętnie uczestniczyły w zabawach.

4. Program spełniał ważną rolę w wychowaniu zdrowotnym dzieci, gdyż przekazywał wiedzę, ukazywał sposoby radzenia sobie z problemem oraz kształtował u dzieci postawy ochrony własnego zdrowia i odpowiedzialności za własne zdrowie.

„Znajdź właściwe rozwiązanie” uczniowie klas V - VI Szkół Podstawowych i klas I –III Gimnazjów powiatu. Liczba placówek realizujących program - 19: Szkół Podstawowych -10 Gimnazja – 9 – wśród 1.580 uczniów.

1. Przed przystąpieniem do realizacji zadań rodzice i uczniowie zostali zapoznani z jego tematyką. Dzieci aktywnie uczestniczyły lekcjach wychowawczych, warsztatach, przedstawieniu i konkursie.

2. Program realizowany od kilku lat wzbogacony o doświadczenia koordynatora i pomysły uczniów. Ciągła praca nad większym zaangażowaniem rodziców i konsekwencją działań.

3. „Znajdź właściwe rozwiązanie” to program skorelowany ze szkolnym programem profilaktyki. Był realizowany sprawnie i cieszył się uznaniem młodzieży, która chętnie uczestniczyła w jego realizacji.

Światowy Dzień bez Tytoniu 31 maja.

To ważna data w kalendarzu aktywności szkół promujących zdrowy styl życia. Każdego roku WHO stara się w tym dniu zwrócić uwagę ludzi na kwestię zdrowotnych, społecznych i ekonomicznych skutków palenia tytoniu. Co roku Światowa Organizacja Zdrowia koncentruje się na innym aspekcie walki z paleniem tytoniu.

Globalna epidemia palenia tytoniu zabija prawie 6 milionów ludzi rocznie, z czego ponad 600 000 to niepalący, którzy umierają z powodu tzw. biernego palenia. Jeśli nie będziemy działać, przed 2030 rokiem epidemia ta zabije ponad 8 milionów ludzi. Ponad 80% zgonów, którym można zapobiec nastąpi wśród ludzi żyjących w krajach o niskich i średnich dochodach. W Światowym Dniu Bez Tytoniu 2016 WHO i partnerzy wzywają kraje do podniesienia podatków na tytoń.

Zmniejszanie konsumpcji tytoniu, ratuje życia ludzkie. Badania pokazują, że podnoszenie podatku na wyroby tytoniowe jest szczególnie skuteczne w ograniczaniu używania tytoniu wśród grup o niskich dochodach oraz w zapobieganiu rozpoczynaniu palenia wśród młodych ludzi. Ponadto, zwiększenie akcyzy na wyroby tytoniowe jest uważane za taką formę kontroli rynku tytoniowego, która jest najbardziej opłacalna.

Cele: Ostatecznym celem Światowego Dnia Bez Tytoniu jest przyczynienie się do ochrony obecnych i przyszłych pokoleń, przed niszczącymi skutkami zdrowotnymi spowodowanymi paleniem tytoniu, ale też konsekwencjami społecznymi, środowiskowymi i ekonomicznymi używania tytoniu i narażenia na dym tytoniowy. Światowy Dzień Bez Tytoniu obchodzono w 7 Szkołach powiatu – liczba odbiorców – 3.607 uczniów.

Szkoła Podstawowa Kamieniec 31.05.2016

Jak co roku uczniowie szkoły brali udział w działaniach mających na celu wskazanie szkodliwości palenia papierosów i skutków ulegania nałogom. Realizację tego celu szkolny koordynator do spraw zdrowia – Beta Lembicz przeprowadziło w sposób następujący:

1. Uczniowie klas starszych obejrżeli film „Krótki film o uzależnieniu” połączony z prelekcją i dyskusją związaną z uzależnieniami oraz poznali wypowiedzi osób, którym udało się zerwać z nałogiem palenia.

2. Uczniowie klas IV i V przygotowali mające zniechęcić do sięgania po papierosy hasła, które wyeksponowane zostały na holu naszej szkoły. Wśród ponad 30 wpisów znalazły się takie jak:

- „Nie pal, bo to niezdrowe. Zamiast tego sięgnij po soki owocowe.”
- „Palenie to zło, zapamiętaj sobie to!”
- „Papierosy są jak samobójstwo z opóźnionym zegarem!”
- „Siostró, bracie nie pal, bo was szybciej stracę!”

3. W ramach zajęć kółka plastycznego dla dzieci młodszych uczniowie wykonywali komiksy pt. „Nie pal przy mnie, proszę.”

4. Uczniowie oraz koordynator ds. zdrowia przygotowali na korytarzu szkolnym gazetkę, na którą złożyły się prace dzieci oraz informacje i hasła mające zniechęcić do sięgnięcia po papierosa.

5. 18 maja gościła w naszej szkole pani Honorata Ciechańska przeprowadzała z uczniami pogadankę dotyczącą szkodliwości i skutków palenia tytoniu.

Pogadanki w Zakładach Pracy

Pracownik PSSE – OZ przeprowadziła pogadanki na temat uzależnień od tytoniu, alkoholu i innych środków psychoaktywnych. Chętni mogli skorzystać z pomiaru tlenu węgla w wydychanym powietrzu za pomocą Smokerlyzera. Uczestnicy otrzymali materiały promujące życie wolne od nałogów.

Happening ekologiczny

„BĄDŹMY ZDROWI - WIEMY WIĘC DZIAŁAMY”

Pod takim hasłem pracownice PSSE – Honorata Ciechańska i Katarzyna Łamaszewska wzięły udział 20 maja 2016 roku przy ulicy Szerokiej w Grodzisku Wielkopolskim w Happeningu Ekologicznym, który odbył się już po raz szósty. Celem akcji jest przypomnienie mieszkańcom Grodziska Wielkopolskiego o potrzebie zadbania o środowisko naturalne, zachęcając do zachowań proekologicznych. Organizatorem imprezy jest Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim przy współpracy z Klubem „Ekosłowak”, działającym przy Liceum Ogólnokształcącym oraz przy wsparciu Szkół Podstawowych i grodziskiego Przedszkola Gminnego.

Wszystkich przybyłych przywitał Burmistrz Grodziska Wielkopolskiego Henryk Szymański podkreślając, że gmina Grodzisk Wielkopolski stara się być gminą czystą i ekologiczną, a swoim zapalem зараżać mieszkańców, bo wspólnie dbając o zielone płuca miasta jesteśmy w stanie osiągnąć więcej.

W trakcie Happeningu odbyła się prezentacja stoisk związanych z ochroną przyrody, środowiska, recyklingiem, promocją zdrowia, prezentacje artystyczne dzieci, gry, konkursy i zabawy. Każdy obecny mógł także wypić kawę oraz zjeść słodkie ciastko w Zielonej Kawiarence.

Podczas, gdy na scenie prezentowali się wokalnie uczniowie grodziskich szkół oraz przedszkolacy, na przygotowanym przez PSSE stoisku udzielano informacji na temat zdrowego stylu życia, szkodliwości palenia tytoniu, zdrowym odżywianiu i aktywności fizycznej, dorośli i dzieci brały udział zgaduj - zgaduli, otrzymując w zamian drobne upominki.

Tegoroczny Happening Ekologiczny wsparli:

Nadleśnictwo Grodzisk

Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej

Komenda Powiatowa Policji

Grodziskie Przedsiębiorstwo Komunalne

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna, Związek Międzygminny Centrum

Zagospodarowania odpadów „Selekt”

Punkt Informacyjny Tönsmeier Selekt

Centrum Ogrodnicze „Danflor” Łukasz i Daniel Labrzyccy

Punkt Informacyjny recykling tworzyw sztucznych KAM - TRANS DTJ

Związek Międzygminny Centrum Zagospodarowania odpadów „Selekt”

Pogadanki i apele szkołach

Wizyta pani Honoraty Ciechańskiej w Szkole Podstawowej w Kamieńcu

18 maja 2016 roku odwiedziła nas pani z PSSE w Grodzisku Wlkp. Honorata Ciechańska, która mówiła o różnych nałogach i jak bardzo niebezpieczne dla zdrowia są papierosy. Pani odwiedziła klasy IV – VI. Chociaż w naszej zagościła tylko na chwilę, to bardzo nam się podobało. Pokazała nam zdrowe płuca i płuca palacza, zadawała pytania, np. czy wiemy co to jest nałóg. Opowiadała, jakie mogą być komplikacje związane z ciążą, gdy matka pali lub pije alkohol. Oczywiście wszystko wzięliśmy sobie głęboko do serca.

Pani Honorata Ciechańska spotkała się również z uczniami klas młodszych. Przedstawiła dzieciom model zdrowego trybu życia, na który składają się aktywność fizyczna, zdrowe odżywianie, nieuleganie nałogom, dbanie o higienę osobistą oraz pozytywne myślenie.

PAPIEROSOM MÓWIMY NIE!

Światowy Dzień Rzucania Palenia

W trzeci czwartek listopada obchodzony jest **Światowy Dzień Rzucania Palenia**, z inicjatywy amerykańskiego dziennikarza Lynna Smitha w 1974 roku, zatwierdzony przez *Amerykańskie Towarzystwo Walki z Rakiem*. Akcja przyjęła się w wielu krajach na świecie, w tym w Polsce (od 1991).

W związku z tym PSSE w Grodzisku Wlkp. przekazała do Szkół materiały edukacyjne (plakaty, ulotki) a 19 listopada w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Grodzisku Wlkp. przygotowano stoisko informacyjne gdzie przeprowadzono mini konkurs i badania na zawartość tlenu węgla w wydychanym powietrzu.

Imprezy edukacyjno -zdrowotne zrealizowane w ramach obchodów

„Światowego Dnia Bez Tytoniu”

1. Happening Ekologiczny, który od 6 lat przypomina mieszkańcom Grodziska Wielkopolskiego o potrzebie zadbania o środowisko naturalne, zachęcając do zachowań proekologicznych, odbył się 20 maja, na ul. Szerokiej, przy Gminnym Centrum Informacji. W trakcie Happeningu odbyła się prezentacja stoisk związanych z ochroną przyrody, środowiska, recyklingiem, promocją zdrowia (zgaduj- zgadula, badanie ciśnienia krwi, badanie zawartości tlenu węgla w wydychanym powietrzu, rozdawnictwo ulotek i gadżetów), prezentacje artystyczne dzieci, gry, konkursy i zabawy.
2. W Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych 30.05. przeprowadzono akcję rozdawnictwa ulotek o szkodliwości palenia tytoniu i przez szkolny radiowęzeł odczytywano tematyczny referat.
3. W Gimnazjum w Grodzisku Wlkp. przeprowadzono apele tematyczne, uczniowie przygotowali wystawki i gazetki tematyczne.

3. APEL PROFILAKTYCZNY O PALENIU

31 maja 2016 roku w Szkole Podstawowej im. Andrzeja Grubby w Kąkolewie odbył się apel pod hasłem „Palenie albo zdrowie” ”. Podczas apelu uczniowie z klasy czwartej przedstawili całej społeczności szkolnej zagrożenia, które wynikają z nałogu palenia papierosów. Następnie uczniowie klasy pierwszej, piątej i szóstej recytowali utwory literackie ośmieszające nałóg palenia papierosów i ludzi ulegających temu nałogowi oraz śpiewali piosenki.

Kolejną częścią apelu była prezentacja haseł antynikotynowych.

- Elegancka dziewczyno

Chyba nie chcesz pachnieć nikotyną?!

- Jeszcze mleko ma pod nosem
a już buzia z papierosem!
- Biały uśmiech już z oddali
ma ten chłopiec, co nie pali

W dalszej części apelu uczniowie klasy piątej przedstawili bajkę „Opowiem ci bajkę jak kot palił fajkę”. Zadaniem bajki profilaktycznej było przeciwdziałanie uzależnieniu i zniechęceniu sięgania po papierosa.

4. Z okazji obchodów Światowego Dnia bez Tytoniu w Szkole Podstawowej im. Kompanii Wilkowskiej Powstańców Wlkp. w Wilkowie Polskim odbyła się pogadanka pielęgniarki szkolnej dla uczniów klas IV-VI o wpływie tytoniu na organizm człowieka. W korytarzu szkolnym przygotowano gazetkę informacyjną o szkodliwości palenia. Na lekcjach wychowawczych lub zajęciach przyrodniczych poruszone zostały zagadnienia o szkodliwości palenia papierosów a uczniowie sporządzili plakaty i rysunki na ten temat.
5. Jak co roku uczniowie Szkoły Podstawowej w Kamieńcu brali udział w działaniach mających na celu wskazanie szkodliwości palenia papierosów i skutków ulegania nałogom. Realizację tego celu szkolny koordynator do spraw zdrowia – Beata Lembicz przeprowadziło w sposób następujący:
  - Uczniowie klas starszych obejrżeli film „Krótki film o uzależnieniu” połączony z prelekcją i dyskusją związaną z uzależnieniami oraz poznali wypowiedzi osób, którym udało się zerwać z nałogiem palenia.
  - Uczniowie klas IV i V przygotowali mające zniechęcić do sięgania po papierosy hasła, które wyeksponowane zostały na holu naszej szkoły. Wśród ponad 30 wpisów znalazły się takie jak:
    - „Nie pal, bo to niezdrowe. Zamiast tego sięgnij po soki owocowe.”
    - „Palenie to zło, zapamiętaj sobie to!”
    - „Papierosy są jak samobójstwo z opóźnionym zegarem!”
    - „Siostró, bracie nie pal, bo was szybciej stracę!”
  - W ramach zajęć kółka plastycznego dla dzieci młodszych uczniowie wykonywali komiksy pt. „Nie pal przy mnie, proszę.”

- Uczniowie oraz koordynator ds. zdrowia przygotowali na korytarzu szkolnym gazetkę, na którą złożyły się prace dzieci oraz informacje i hasła mające zniechęcić do sięgnięcia po papierosa.

Szkolenie Młodzieżowych Liderów Zdrowia – Kontra Tytoń

26.10.2016r. w Sali konferencyjnej Starostwa Powiatowego przeprowadzono szkolenie, w którym udział wzięło 23 uczniów klas I Gimnazjów powiatu grodzkiego.

Szkolenia przeprowadziła Honorata Ciechańska – pracownik PSSE – OZ. Uczestnicy szkolenia otrzymali certyfikat Młodzieżowego Lidera Zdrowia, potwierdzającego posiadanie wiedzy na temat szkodliwego wpływu palenia tytoniu na organizm palacza i jego otoczenie oraz pakiety edukacyjne, pomocne do realizacji projektu, który zakłada szkolenia koleżanek i kolegów w szkole.

Światowy Dzień Zdrowia

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Grodzisku Wlkp. jako „Szkoła promująca zdrowie”

Kiedy nasze zachowanie powinno wzbudzić zaniepokojenie? Czy wstawanie i kładzenie się spać z komórką, laptopem, to norma czy już zaburzenie? Na ile uspakajamy swoje sumienie, kiedy rezygnujemy ze spaceru, ze spotkania z przyjaciółmi, z treningu a czas, którego podobno nie mamy spędzamy w wirtualnym świecie. Tym zagadnieniom został poświęcony „Dzień promocji zdrowia w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Grodzisku Wlkp.” zorganizowany przez panią Annę Majcherek oraz panią Mariolę Ptaszyńską.

23 lutego 2016r. w Grodziskiej Hali Sportowej pojawili się specjalni gości: Starostwo Powiatowe w Grodzisku Wlkp. reprezentował starosta Sławomir Górny, patronat nad akcją objęły: pani dyrektor Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Anna Matysiak oraz wicedyrektor Aldona Banaszak, z Rady Rodziców była pani Arleta Kahla. Zespół Prewencji Kryminalnej z Komendy Powiatowej Policji w Grodzisku Wielkopolskim reprezentowały sierżant sztabowy Anna Jóskowiak oraz sierżant Paulina Ludwiczak, z ramienia Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Grodzisku Wielkopolskim były obecne pani Honorata Ciechańska oraz pani Katarzyna Łamaszewska. Oprócz zaproszonych gości na trybunach zasiedli nauczyciele i młodzież gimnazjalna oraz ponadgimnazjalna.

Akcję rozpoczęło wystąpienie Adrianny Spornej i Magdaleny Roszak, uczennic kl. IIC, które przedstawiły zagadnienie - Internet – zabawa, nauka czy zagrożenie? Uczennicom udało się zaaktywizować młodzież, która chętnie zgłaszała się do rozmowy na temat skutków uzależnienia od telefonu i Internetu. Lista zachowań, które powinny budzić zaniepokojenie jest długa, ale warto zwrócić uwagę na najważniejsze, takie jak: złość, zwiększona nadpobudliwość, kłopoty z koncentracją uwagi, zaniedbywanie codziennych obowiązków, kłopoty w szkole. To wszystko w przyszłości zaburzy układy rodzinne, pracę oraz naukę.

Internet i telefon komórkowy, to ogromne ułatwienie naszego życia, źródło informacji, wiedzy i poczucie bezpieczeństwa, ale niemądre ich używanie może prowadzić do problemów z prawem.

Profilaktykę na temat dojrzałego korzystania z najnowszych osiągnięć nauki przeprowadziła pani sierżant Paulina Ludwiczak.

Sama młodzież nie pozostała obojętna. Z inicjatywy policjanta Kamila Sikorskiego zrodził się pomysł na PAT, czyli „Profilaktyka a TY”. W przedstawieniu wzięli udział uczniowie trzech szkół: z gimnazjum w Grodzisku Wlkp. i z gimnazjum w Wielichowie oraz uczniowie Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Grodzisku Wlkp. Opiekunami grupy były: pani Anna Matuszewska, pani Agnieszka Borowczak, pani Danuta Ilmer, pani pedagog Aleksandra Żmizdińska, pani pedagog Katarzyna Maciejewska. Pat to głos młodych w profilaktyce uzależnień. Przedstawienie dotyczyło marketingowego traktowania rzeczywistości oraz wpływu mediów na propagowanie niewłaściwych postaw wśród młodzieży.

Szkoła promująca zdrowie, to szeroki program, którego założenia dotyczą również kształtowania właściwych nawyków żywienia wśród młodzieży szkolnej. Uczniowie klas gastronomicznych pod opieką nauczycieli: pani Małgorzaty Sroki, pani Marzeny Ankiewicz oraz pani Barbary Młynarek przygotowali krótką prelekcję na temat wpływ owoców i warzyw na nasz organizm oraz zaprosili nas na ucztę owocowo – warzywną.

Zwieńczeniem Dnia zdrowia było spotkanie młodzieży z terapeutą do spraw uzależnień, panem Piotrem Laufrem. Uczniowie w skupieniu i ciszy, mimo, iż trybuny były wypełnione po brzegi, słuchali wykładu pana Piotra. Po spotkaniu młodzież miała szansę na indywidualną rozmowę z terapeutą.

Na zakończenie uczniowie otrzymali ulotki przygotowane przez pielęgniarkę szkolną panią Mirosławę Tulińską na temat objawów uzależnienia od Internetu i gier komputerowych przeznaczone dla rodziców.

Mam nadzieję, że podjęta przez Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Grodzisku Wlkp. inicjatywa zwiększy wśród młodych ludzi wiedzę na temat odpowiedzialności za swoje życie.

Światowy Dzień Zdrowia 2016 – Pokonaj cukrzycę!

Tegoroczny Światowy Dzień Zdrowia - 7 kwietnia 2016 r. poświęcony był cukrzycy. W związku z rosnącą zachorowalnością na cukrzycę ważne jest posiadanie wiedzy o tej podstępnej chorobie. Liceum Ogólnokształcące w Grodzisku Wlkp. włączyło się w akcję informacyjno- edukacyjną. Uczniowie klas pierwszych wykonali plakaty przedstawiające objawy, przebieg, sposoby wykrywania i leczenia a także możliwość zminimalizowania ryzyka wystąpienia cukrzycy. Prace uczniów zostały wyeksponowane w holu szkoły. Dla wszystkich były dostępne ulotki informacyjne i quiz „Jak dużo wiesz o cukrzycy?”. Na lekcjach biologii i zajęciach z wychowawcą została poruszona problematyka choroby. Dzięki tym działaniom, mamy nadzieję, wzrosła wiedza o epidemii naszych czasów-cukrzycy.

W ramach obchodów Światowego Dnia Zdrowia, w tym roku poświęconej cukrzycy, w Szkole Podstawowej im. Kompanii Wilkowskiej Powstańców Wlkp. w **Wilkowie Polskim 7 kwietnia** zorganizowano spotkanie z osobą, która od lat zmagą się z tą chorobą. Uczniowie z wielkim zainteresowaniem wsłuchiwali się w relację chorej, o czym świadczyły zadawane pytania oraz chęć podzielenia się informacjami o członkach swoich rodzin, którzy również chorują na cukrzycę. W korytarzu wykonana została gazetka tematyczna oraz zorganizowano wystawę książek poradników i broszurek informacyjnych dotyczących cukrzycy, którą również mogli obejrzeć odwiedzający nas rodzice i dziadkowie wychowanków. Ponadto 8 kwietnia uczniowie klas IV – VI obejrzeli film pt. „Cukrzyca – przewodnik dla rówieśników”, a pielęgniarka szkolna przeprowadziła na ten temat pogadankę.

ŚWIATOWY DZIEŃ ZDROWIA - Zespół Przedszkolno-Szkolno-Gimnazjalny

Rostarzewo

Każdego roku 7 kwietnia obchodzony jest w naszej szkole Światowy Dzień Zdrowia. Jako placówka oświatowa zwracamy szczególną uwagę w tym dniu na promowanie zdrowego stylu życia. W tym roku szkolnym, zgodnie z zaleceniami WHO, podjęliśmy szeroko zakrojone działania informacyjne w zakresie profilaktyki cukrzycy.

Szkolny Koordynator Promocji Zdrowia Maria Nowak i Danuta Maćkowiak wraz z Zespołem opracowały:

- Dane dotyczące liczby chorych na cukrzycę w Polsce. W Polsce żyje ponad 2.5 miliona diabetyków, a dalszy milion nie zdaje sobie sprawy że choruje na cukrzycę. Oznacza to że 9% wszystkich Polaków cierpi na jedną z postaci cukrzycy. 85% przypadków cukrzycy to cukrzyca typu 2.

-Dzięki akcji (gazetka szkolna) uczniowie dowiedzieli się, że dziś już nie umiera na cukrzycę, potrafimy ją kontrolować i leczyć. Niestety w dalszym ciągu, powikłania cukrzycowe są nadal ogromnym problemem wśród diabetyków. Najczęstszą przyczyną powikłań jest niewydolności nerek.

-Uczniowie dowiedzieli się, jak bardzo ważna jest profilaktyka. Rozpowszechniono wśród uczniów ulotki, a każdej klasopracowni umieszczono w widocznym miejscu plakaty, z informacjami jak rozpoznawać symptomy hipoglikemii i hiperglikemii. Zainteresowanie było ogromne.

-Nie zabrakło w czasie rozmów na lekcjach wychowawczych i na przyrodzie pytań nurtujących młodzież odnośnie odczuwanych dolegliwości czy mogą one być sygnałem cukrzycy. Nauczyciele podeszli do udzielanych odpowiedzi bardzo profesjonalnie mówiąc, że nadmierna potliwość po wysiłku fizycznym czy ogólne zmęczenie na przełomie zimy i wiosny nie oznacza choroby.

-Uczniowie wiedzą, gdzie i w jaki sposób diagnozuje się cukrzycę.

SZKOŁA PODSTAWOWA GRĄBLEWO

W Zespole Szkolno – Gimnazjalnym w Rakoniewicach przeprowadzane były akcje dotyczące profilaktyki cukrzycy oraz skutecznego leczenia chorych. Podstawa nauczania biologii w klasie drugiej gimnazjum obliguje nauczycieli biologii do prowadzenia lekcji na ten temat. Przeprowadzono również szkolenie Rady Pedagogicznej na temat cukrzycy i pomocy jaka może być udzielona w szkole uczniowi chorującemu na cukrzycę. Nauczyciele zostali poinformowani w jakich klasach ilu uczniów choruje. Zgodnie z tegorocznym Planem Pracy ZSG w Rakoniewicach w dniu 13 IV 2016 odbył się szkolny finał ogólnopolskiego programu edukacyjnego „Żyj smacznie i zdrowo” w którym to programie w konkursie wiedzy były zawarte treści dotyczące przyczyn, rodzajów i profilaktyki cukrzycy w kontekście zdrowego, racjonalnego odżywiania się.

W Zespole Szkół im. Jana Pawła II w Ptaszkowie, przeprowadzono szereg pogadanek na lekcjach przyrody w szkole podstawowej i biologii w Gimnazjum. Uczniowie poznali działania profilaktyczne jak i metody diagnozy. Obchodom towarzyszyła wystawa, która miała na celu uświadomienie społeczności szkolnej, że tylko zdrowy styl życia może zapobiec tej chorobie.

7.1.3. Profilaktyka HIV/AIDS

MŁODZIEŻOWI LIDERZY ZDROWIA – KONTRA HIV

20 kwietnia w Sali Konferencyjnej Komendy Powiatowej Policji w Grodzisku Wielkopolskim Honorata Ciechańska z PSSE - OZ przeprowadziła szkolenie dla 20 uczniów z klas I Szkół Ponadgimnazjalnych powiatu. Celem głównym szkolenia jest podniesienie poziomu wiedzy w zakresie HIV i AIDS.

Cele szczegółowe:

- przekazanie aktualnej wiedzy na temat HIV/AIDS.
- nabycie umiejętności dokonywania świadomych decyzji zmniejszających ryzyko zakażenia wirusem HIV i szerzenia STD.
- ukształtowanie właściwych postaw wobec osób zakażonych wirusem HIV i chorych na AIDS.
- wzbudzenie zainteresowania własnym zdrowiem, odpowiedzialności za zdrowie partnera.
- wskazanie miejsc, gdzie można uzyskać pomoc, poradnictwo i opiekę medyczną.

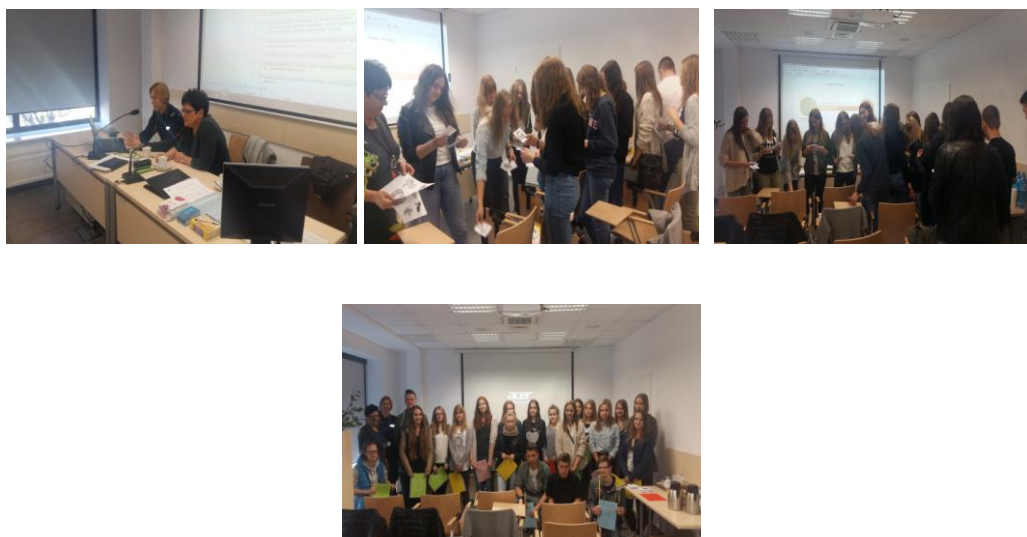
Po ukończeniu szkolenia Młodzieżowy Lider Zdrowia będzie:

- posiadał aktualną wiedzę z zakresu HIV/AIDS,
- umiał pomagać rówieśnikom w rozwiązywaniu ich problemów,
- umiał uważnie słuchać innych, właściwie reagować na ich zwierzenia oraz rozmawiać z innymi,
- wiedział, gdzie szukać informacji oraz pomocy specjalistów,
- współpracował z nauczycielami w przygotowaniu i prowadzeniu zajęć, konkursów, happeningów oraz innych imprez szkolnych poświęconych HIV/AIDS,
- mógł liczyć na wynagrodzenie za swoją dodatkową pracę np. dyplom, prezentacje swoich osiągnięć na forum szkoły, wyższą oceną ze sprawowania.

Uczniowie otrzymali Dyplom Młodzieżowego Lidera Zdrowia Kontra HIV potwierdzający uzyskanie kwalifikacji.

Drugim tematem szkolenia było przybliżenie zagrożeń oraz szkodliwości dopalaczy. Sierżant Paulina Ludwiczak z Zespołu Profilaktyki Społecznej przeprowadziła lekcję pokazową o

dopalaczach w oparciu o prezentacje multimedialne. Grodziscy policjanci podejmują na co dzień działalność profilaktyczną w ramach programu „Dopalacze niszczą życie”.

Światowy Dzień AIDS (World AIDS DAY)

Z inicjatywy Światowej Organizacji Zdrowia dzień **1 grudnia ustanowiono Światowym Dniem AIDS**. Jest to święto, które ma na celu zwrócić uwagę społeczeństwa na ciągle aktualny problem epidemii zakażeń wirusem HIV, ale także jest elementem solidarności z osobami żyjącymi z wirusem HIV i chorymi na AIDS.

Z tej okazji 29 listopada 2016r. w Akademia Aesculap – Aesculap Chifa w Nowym Tomyślu Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Nowym Tomyślu wspólnie ze Starostą Nowotomyskim zorganizowali obchody Światowego Dnia AIDS.

W ramach obchodów odbyła się Międzypowiatowa Olimpiada Wiedzy o Zakażeniach Wirusem HIV i Chorobie AIDS „**Czy wiesz wszystko o HIV/AIDS?**”. Olimpiada została zorganizowana przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Grodzisku Wlkp., Nowym Tomyślu oraz Wolsztynie. W olimpiadzie udział wzięło 27 uczniów klas II szkół ponadgimnazjalnych z ww. powiatów. Zadanie konkursowe polegało na rozwiązaniu testu wiedzy składającego się z pytań zamkniętych. Komisja konkursowa w składzie: Agnieszka Bajor (Starostwo Powiatowe Nowy Tomyśl), Kamilla Wiczorek (Starostwo Powiatowe Grodzisk Wlkp.), Katarzyna Łamaszewska (PSSE Grodzisk Wlkp.), Teresa Żak (PSSE Wolsztyn) oraz Renata Cizak (PSSE Nowy Tomyśl) po sprawdzeniu testów wyłoniła zwycięzców:

I miejsce – **Anita Jędrzejewska**
(Liceum Ogólnokształcące Grodzisk Wlkp.)

II miejsce – **Zofia Koźmiński**
(Zespół Szkół nr 2 Nowy Tomyśl)

III miejsce – **Patrycja Komosińska**

(Zespół Szkół Ogólnokształcących i Policealnych Nowy Tomyśl)

Nagrody dla uczestników olimpiady ufundowały Starostwa Powiatowe w Grodzisku Wlkp., Nowym Tomyślu oraz Wolsztynie.

Po olimpiadzie odbyły się **Główne Obchody Światowego Dnia AIDS**, w których udział wzięli: Wicestarosta Powiatu Nowotomyskiego, Wicestarosta Powiatu Wolsztyńskiego, Sekretarz Powiatu Grodziskiego, Sekretarz Gminy Nowy Tomyśl, Prezes Aesculap Chifa w Nowym Tomyślu, przedstawiciel Komendy Powiatowej Policji w Nowym Tomyślu, Kierownik Oddziału Terenowego Polskiego Czerwonego Krzyża, przedstawiciele Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Nowym Tomyślu, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Wolsztynie, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Grodzisku Wlkp., przedstawiciele Starostwa Powiatowego Grodzisk Wlkp. i Nowy Tomyśl, Powiatowych Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych w Grodzisku Wlkp., Nowym Tomyślu i Wolsztynie, uczniowie szkół ponadgimnazjalnych i gimnazjalnych wraz z opiekunami.

W ramach obchodów uczniowie Zespołu Szkół Zawodowych i Licealnych w Nowym Tomyślu oraz Gimnazjum w Chraplewie przygotowali oprawę muzyczną, przedstawiono prezentację na temat „Czy wiesz wszystko o HIV/AIDS oraz wręczono nagrody uczestnikom międzypowiatowej olimpiady wiedzy. Na zakończenie uczestnicy z uwagą wysłuchali historii Joanny zakażonej wirusem HIV. Joanna przekazała młodzieży m.in. w jaki sposób doszło do zakażenia, jak wygląda leczenie oraz jak żyje się ze świadomością, że jest się zakażonym wirusem HIV. Mam nadzieję, że to spotkanie przyczyni się do zmniejszenia liczby nowych zakażeń wirusem HIV poprzez podejmowanie właściwych decyzji w naszym życiu.

7.1.4 „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych”

Głównym celem projektu jest ograniczenie używania tytoniu, alkoholu i innych substancji psychoaktywnych przez kobiety w wieku prokreacyjnym, tj. między 15 a 49 rokiem życia.

Powiatowa Stacja Sanitarno - Epidemiologiczna w Grodzisku Wlkp. współpracowała z nauczycielami, szkolnymi koordynatorami przedszkoli i szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych, urzędami miast i gmin, starostwem powiatowym, pracownikami szkolnej służby zdrowia, policją, kierownictwem zakładów pracy, pracownikami PSSE oraz mediami lokalnymi.

Realizacja innych **4 najciekawszych** działań, autorskich projektów, imprez edukacyjno-zdrowotnych dla społeczności lokalnej z udziałem stacji sanitarno-epidemiologicznych, podmiotów leczniczych, szkół, organów samorządowych, organizacji pozarządowych i innych (organizator, cel, grupa docelowa, formy działań):

7 maja 2016 r. w Grodzisku Wielkopolskim odbył się Festyn Medyczny pod hasłem **„Szpital dla wszystkich, wszyscy dla szpitala”**. Na placu targowym przy ulicy Sienkiewicza zjawili się mieszkańcy, którzy wspierali rozbudowę grodziskiej placówki. Honorata Ciechańska i Katarzyna Łamaszewska z Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w ramach Programu Ochrony i Promocji Zdrowia oraz **programu w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych** podczas festynu przeprowadzały: badania na zawartość tlenku węgla w wydychanym powietrzu, rozmowy indywidualne na temat uzależnień i rozdawały materiały edukacyjne – ulotki, broszury i gadżety.

W czasie trwania festynu na scenie prezentowali się lokalni artyści, zespoły, a także uczniowie szkół powiatu grodziskiego. Chętni mieli okazję obejrzyć karetkę pogotowia, radiowóz, pomalować sobie twarz oraz przywitać się z policyjnym psem.

7.2. Programy wojewódzkie

7.2.1. Program „Moje Dziecko Idzie do Szkoły”

- cel główny

Podniesienie poziomu wiedzy z zakresu dbania o zdrowie.

- cele szczegółowe

Zapoznanie rodziców z istotą programu, który podzielony jest na bloki tematyczne zawarte w broszurze. Zdobycie wiedzy, umiejętności i nawyków dla zachowania zdrowia.

- grupa docelowa

Dzieci 5 i 6 letnie oraz uczniowie klas I, uczęszczające do Przedszkoli i szkół w powiecie grodziskim, rodzice lub opiekunowie.

- ramy czasowe

Rok szkolny 2015/2016

- inicjator programu WSSE
- koordynator, realizatorzy, partnerzy

Pracownik PSSE OZ i PZ Grodzisk Wlkp., Dyrekcje szkół i Przedszkoli, wychowawcy oddziałów przedszkolnych, szkolna służba zdrowia w powiecie grodziskim, WSSE Poznań, Starostwo Powiatowe Grodzisk Wlkp.

- Grupa docelowa:

W roku szkolnym 2015/2016 programem objęto 26 placówek oświatowo – wychowawczych (w tym 12 samodzielnych przedszkoli, 14 oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych).

Realizacją objęto 1110 dzieci oraz 1110 rodziców i opiekunów.

- Ramy czasowe:

- wrzesień 2015 – czerwiec 2016 r.

- Koordynator, realizatorzy, partnerzy:

- koordynator – Honorata Ciechańska,

- realizatorzy – wychowawcy oddziałów przedszkolnych,

- partnerzy – szkolna służba zdrowia, pedagodzy szkolni, dyrektorzy placówek realizujących program.

Narada z dyrektorami szkół i przedszkoli – 33 osoby.

3 Prelekcje na temat zdrowego stylu życia – w Szkole Podstawowej w Kamieńcu , Grąblewie i Rakoniewicach- liczba uczestników - 153

Dystrybucja materiałów informacyjno – edukacyjnych –26 placówek

Materiały przekazane do szkół i przedszkoli:

- 60 szt. – ulotki dla nauczycieli,
- 1110 szt. – broszura dla rodziców,
- 1110 szt. – kolorowanki.

Przeprowadzono 26 wizytacji szkół i przedszkoli połączonych z oceną realizacji programu.

7.2.2. „Bądźmy zdrowi – wiemy, więc działamy”

Liczba placówek realizujących Projekt na terenie powiatu:

szkoły gimnazjalne 9

szkoły podstawowe 14

przedszkola 10

Liczba przeprowadzonych wizytacji 24

Zrealizowane działania:

Szkolenie dla młodzieży gimnazjalnej:

Liczba szkoleń 1

Liczba uczestników 23

26.10.2016r. przeprowadzono szkolenie dla 23 uczniów klas I Gimnazjów. Przed szkoleniem przeprowadzono konkurs wiedzy o zdrowym odżywianiu i zatruciach pokarmowych „Grzybobranie och wspaniale ale...”

Imprezy środowiskowe

Liczba imprez 3

Liczba uczestników 1250, w tym dzieci 5-cio i 6-cioletnie 250

1. FESTYN RODZINNY W ZESPOLE SZKOLNO – PRZEDSZKOLNYM W JABŁONNIE

„Ćwiczę z rodziną całą by figurę mieć wspaniałą” pod takim hasłem odbył się 28 czerwca Festyn Rodzinny w Zespole Szkolno – Przedszkolnym w Jabłonce. Uczestnikami Festynu byli uczniowie Zespołu i ich rodzice.

2. WIELOBÓJ SPRAWNOŚCIOWY SZESCIOLATKÓW

11 czerwca 2016r. w Szkole Podstawowej im. Andrzeja Grubby w Kąkolewie odbył się Wielobój Sprawnościowy Sześciolatek. W zawodach sportowych, którym towarzyszyło hasło: **„Bądźmy zdrowi – wiemy, więc działamy!”** wzięły udział drużyny sześciolatek z gminy Grodzisk Wielkopolski reprezentujące: Szkołę Podstawową nr 1 im. Polskich Olimpijczyków w Grodzisku Wlkp., Szkołę Podstawową nr 4 w Grodzisku Wlkp., Szkołę Podstawową w Grąblewie, Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Ptaszkowie, Szkołę Podstawową w Słocinie oraz Szkołę Podstawową im. Andrzeja Grubby w Kąkolewie.

Współorganizatorem Wieloboju była Powiatowa Stacja Sanitarno Epidemiologiczna w Grodzisku Wielkopolskim.

3. „Bądźmy zdrowi – wiemy, więc działamy!” pod takim hasłem pracownicy PSSE – Honorata Ciechańska i Katarzyna Łamaszewska wzięły udział 20 maja 2016 roku przy ulicy Szerokiej w Grodzisku Wielkopolskim w Happeningu Ekologicznym, który odbył się już po raz szósty.

4. Konkurs na plakat „Bądźmy zdrowi”

Liczba uczestników 5

Liczba szkół biorących udział w konkursie 4

Liczba prac na etapie szkolnym 80

Liczba prac na etapie powiatowym 5

Nagrody zostały wręczone podczas debaty o zdrowym stylu życia w Starostwie powiatowym 1.12.2016r. – liczba uczestników 15 osób.

Informacja i promocja w mediach /wywiady, artykuły, informacje na stronach internetowych itp./ na stronie internetowej psse zamieszczono 4 informacje z realizacji projektu. Do 5 redakcji prasy lokalnej przesłano 4 artykuły prasowe, nakład prasy 25 tys. Dodatkowe działania zrealizowane w ramach Projektu

Na zaproszenie Dyrektora Szkoły Podstawowej w Kamieńcu pracownik PSSE – OZ przeprowadziła 2 pogadanki dla uczniów klas I – III i IV - VI na temat zdrowego odżywiania i aktywności fizycznej – liczba uczestników - 200.

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Grodzisku Wlkp. (dla uczniów Gimnazjum)

realizuje program o zdrowym odżywianiu „Wiem co jem”, PSSE w Grodzisku Wlkp. jest partnerem w działaniach. W 2016 roku przeprowadzono konkurs pod hasłem „Sekrety żywienia”.

„Ćwiczę z rodziną całą by figurę mieć wspaniałą” pod takim hasłem odbył się 28 czerwca Festyn Rodzinny w Zespole Szkolno – Przedszkolnym w Jabłonie. Uczestnikami Festynu byli uczniowie Zespołu i ich rodzice.

Celem imprezy było zachęcenie rodziców do wspólnych zabaw z dziećmi, a także dostarczenie uczestnikom wielu okazji do radości, śmiechu i dobrego nastroju.

Program imprezy był bardzo bogaty i każdy mógł znaleźć coś dla siebie. Były m.in. występy artystyczne, zabawa z animatorem, malowanie twarzy, prace plastyczne, prezentacje i koncerty w wykonaniu uczniów, pokazy: aerobiku, tańca, a także liczne konkursy, w tym również sportowe (indywidualne i grupowe), loteria fantowa, turniej gier m.in. (przeciąganie liny, ringo, tor rowerowy, bieg w workach), kawiarenka i grill.

Wielką atrakcją była ogromna dmuchana zjeżdżalnia, która dała wiele radości najmłodszym.

WIELOBÓJ SPRAWNOŚCIOWY SZESCIOLATKÓW

11 czerwca 2016r. w Szkole Podstawowej im. Andrzeja Grubby w Kąkolewie odbył się Wielobój Sprawnościowy Sześciolatków. W zawodach sportowych, którym towarzyszyło hasło: „**Bądźmy zdrowi – wiemy, więc działamy!**” wzięły udział drużyny sześciolatków z gminy Grodzisk Wielkopolski reprezentujące: Szkołę Podstawową nr 1 im. Polskich Olimpijczyków w Grodzisku Wlkp., Szkołę Podstawową nr 4 w Grodzisku Wlkp., Szkołę Podstawową w Grąbiewie, Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Ptaszkowie, Szkołę Podstawową w Słocinie oraz Szkołę Podstawową im. Andrzeja Grubby w Kąkolewie.

W wielu konkurencjach dzieci mogły sprawdzić swoje możliwości i umiejętności – biegały, skakały, liczyły, rozpoznawały figury geometryczne, toczyły piłki, czworakowały, a także rysowały ilustracje do ulubionych bajek. Współzawodnictwo odbywało się w atmosferze zabawy i zasad fair play. W przerwach między konkurencjami dzieci i ich opiekunowie uczestniczyli w zabawach integracyjnych przy muzyce, które wszystkim sprawiły wiele radości.

Współorganizatorem Wieloboju była Powiatowa Stacja Sanitarno Epidemiologiczna w Grodzisku Wielkopolskim

Drużyny zostały nagrodzone dyplomami i upominkami, które wręczyli: Dyrektor szkoły pani Irena Gęstwa, oraz zaproszeni goście : Honorata Ciechańska, Rafał Sikorski i Bronisław Herzog, którzy swoją obecnością uświetnili imprezę.

Na zakończenie Dyrektor Zespołu Ekonomiczno-Administracyjnego Szkół Rafał Sikorski w imieniu Burmistrza Grodziska Wielkopolskiego Henryka Szymańskiego pogratulował wszystkim uczestnikom znakomitego wyniku oraz w związku ze zbliżającymi się wakacjami życzył wspaniałych słonecznych wakacji.

Zmęczeni i zadowoleni uczestnicy Wieloboju wrócili do domów z uśmiechami na twarzach, a organizatorki Wieloboju: Małgorzata Wróbel i Agata Kucharzewska już teraz zaprosiły do wspólnej zabawy w przyszłym roku.

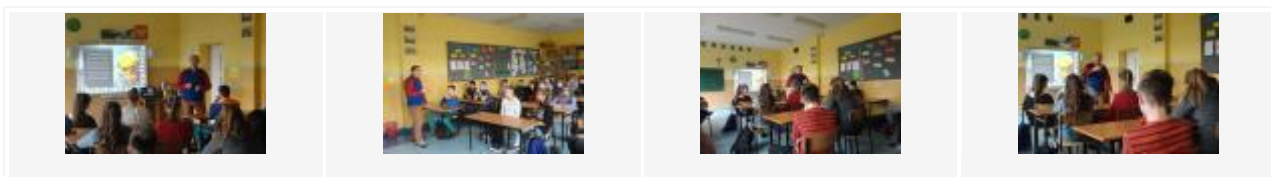

„Bądźmy zdrowi – wiemy, więc działamy!” w Przedszkolu w Łubnicy

7.2.3 „Wiem nie biorę – jestem bezpieczny „ - „Dopalacze niszczą życie”.

25 listopada uczniowie klas IV - VI i gimnazjaliści wzięli udział w warsztatach antidopalaczowych zorganizowanych przez Gminę Rakoniewice. Podczas spotkania z osobami prowadzącymi szkolenie był czas na dyskusję, zapoznanie się z niektórymi aspektami omawianego tematu, ćwiczenia w grupach i trening odmawiania. Uczniowie jak zwykle bardzo aktywnie uczestniczyli w warsztatach i z należytą powagą i odpowiedzialnością podeszli do omawianego tematu. Mamy nadzieję, że zdobyta wiedza pozytywnie wpłynie na ich postawy i zawsze będą pamiętać, jak bardzo szkodliwym okazać się może sięgania po środki, które wyniszczają ludzki organizm.

A co, gdyby ktoś połykał talizman mający przynieść mu szczęście? Prawdopodobnie pomyślał(a)byś jedno: to jakiś odjazd! Tymczasem, niezależnie od tego, jak niedorzeczne wydaje

się być zażywanie „nawozów do roślin”, „talizmanów”, „pochłaniaczy wilgoci” czy też „soli do kąpieli” właśnie w taki sposób na internetowych portalach reklamowane są „dopalacze”. Przyjmowanie ich zawsze wiąże się z narażeniem na utratę zdrowia i życia.

„Dopalacze” – nowe narkotyki

Nowe narkotyki – nowe zagrożenia

20 kwietnia w Sali Konferencyjnej Komendy Powiatowej Policji w Grodzisku Wielkopolskim policjantka z Zespołu Profilaktyki Społecznej sierżant Paulina Ludwiczak wraz z pracownikiem grodzkiego sanepidu – panią Honoratą Ciechańską przeprowadziły szkolenie dla młodzieżowych liderów zdrowia ze szkół ponadgimnazjalnych powiatu grodzkiego. Tematem spotkania było przybliżenie zagrożeń oraz szkodliwości dopalaczy, jak również profilaktyki w zakresie HIV i AIDS. Podczas szkolenia przeprowadzono warsztaty edukacyjne, wyświetlono prewencyjne filmy. Policjantka z Zespołu Profilaktyki Społecznej przeprowadziła lekcję pokazową o dopalaczach w oparciu o prezentacje multimedialne. Grodziscy policjanci podejmują na co dzień działalność profilaktyczną w ramach programu „Dopalacze niszczą życie”

7.2.4 Bezpieczny Senior

Grodziscy policjanci od kilku lat w ramach prowadzonej profilaktyki edukacyjnej są organizatorami kursu szkoleniowego dla kobiet w ramach akcji „Bezpieczna Grodziszczanka”. Do współpracy zaproszono partnerów z Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej, Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Grodzisku Wlkp. oraz przedstawiciela Lasów Państwowych z Nadleśnictwa Lasówki. W ramach trzydniowych szkoleń mieszkanki gm. Grodzisk Wlkp. zapoznały się z podstawowymi elementami bezpieczeństwa jak i pomocy osobom zagrożonym utratą życia. Celem działań była edukacja kobiet w szczególności w zakresie podejmowania fizycznych działań samo obronnych, jak i wiktymologicznych zachowań bezpiecznych i sposobów

obrony psychologicznej. Zajęcia prowadzono na terenie Szkoły Podstawowej nr 1 w Grodzisku Wlkp., gdzie pani Dyrektor jak co roku udostępniła salę wykładową oraz salę gimnastyczną. Prelegenci tj.(policjant, strażak, Leśniczy, pracownik Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej) w kolejnych modułach przedstawiali świadome i nieświadome formy zachowań potencjalnych ofiar przestępstwa , klasyczne przykłady ataków na kobiety w różnych miejscach i porach. Panie nauczyły się zachowań bezpiecznych, sposobów unikania ataków przestępczych i podstaw obrony psychologicznej. Omówione zostały pojęcia stanu wyższej konieczności, obrony koniecznej. Strażacy omówili w sposób praktyczny zasady udzielania pierwszej pomocy oraz o czadzie jako czynniku, który w okresie jesienno – zimowym jest przyczyną tragedii wielu istnień ludzkich. Pani Honorata Ciechańska z Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej omówiła zdrowy styl życia oraz zapobieganie chorobom nowotworowym, natomiast przedstawiciel Lasów Państwowych skupił się na zapobieganiu staniam s Na zakończenie szkolenia każda z Pań otrzymała Poradnik „Bezpieczne Życie Seniora ię ofiarą na terenie lasu.

7.3. Inne przedsięwzięcia:

7.3.1. Bezpieczne wakacje .

Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej na terenie powiatu grodziskiego w ramach akcji letniej przeprowadzili działania związane z odpowiedzialnością za bezpieczeństwo własne i innych oraz higieną osobistą uczestników wypoczynku i stanem sanitarnym placówek. Pracownicy Inspekcji Sanitarnej przeprowadzili kontrole stanu sanitarno – higienicznego oraz pogadanki dotyczące życia codziennego, w którym ważna jest higiena. Podkreślali także, iż w trakcie upałów powinniśmy często pić napoje lub wodę niegazowaną, nawiązali do szkodliwości palenia papierosów.

W wyniku kontroli pracownicy PSSE nie stwierdzili nieprawidłowości.

Wypoczynek zimowy i letni prowadziło 12 placówek, w których uczestniczyło 537 dzieci i młodzieży. Działania prowadzone przez Inspekcję Sanitarną podnoszą wiedzę i umiejętności z zakresu zdrowego stylu życia oraz wypoczywania w odpowiednich warunkach sanitarnych, rozwijają postawy odpowiedzialności za bezpieczeństwo własne i innych.

Bezpiecznie - to wiedzieć i znać"

Już po raz szósty 31 maja 2016 roku w szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Kamieńcu odbył się Gminny Turniej Prewencyjny „Bezpiecznie – to wiedzieć i znać”. Jak co roku zorganizowany został pod patronatem Wójta Gminy Kamieniec i przy współpracy Komendy Powiatowej Policji w Grodzisku Wlkp. Podczas tegorocznych zmagania gościliśmy: Wójta Gminy Kamieniec Piotra Halasza, Komendanta Powiatowej Policji w Grodzisku Wlkp. inspektora Damiana Rusinka, Tomasza Kałka od edukacji leśnej z Nadleśnictwa Grodzisk, panią Honoratę Ciechańską z Sanepidu, dyrektorów szkół, policjantów, strażaków i nauczycieli. Gościem specjalnym był Sierżant Pyrek, który jest maskotka Wielkopolskiej Policji. Turniej był organizowany dla uczniów klas II i III szkoły podstawowej. Był on sprawdzianem podczas którego dzieci mogły zaprezentować zdobytą do tej pory wiedzę oraz umiejętności z zakresu bezpieczeństwa. Przygotowania do turnieju poprzedzały spotkania z: policjantem, strażakiem, leśnikiem, panią z sanepidu oraz nauczycielami. Są to osoby, które realizują program bezpiecznych zachowań na ulicy, w szkole i w domu oraz zdrowego stylu życia. Gminny Turniej składał się z testu i krzyżówki, w których należało się wykazać wiedzą z zakresu bezpieczeństwa oraz siedmiu konkurencji sportowych, takich jak: sztafeta, jazda na hulajnodze, spacer farmera czy „opatrzonego”. Wyścigi sportowe jak zawsze dostarczyły dużo emocji i sprawiły, że wynik ulegały szybkiej zmianie. Najlepszymi drużynami podczas tegorocznych zmagania okazały się drużyny ze szkoły w Kamieńcu zajmując I i II miejsce, III miejsce zajęła drużyna z Parzęczewa.

Dla zwycięzców były puchary, medale i dyplomy. Wszyscy uczestnicy w zależności od zajętego miejsca otrzymali nagrody w postaci sprzętu sportowego i upominki. Fundatorom tegorocznych nagród i upominków byli: Wójt Gminy Kamieniec, Komendant Powiatowej Policji w Grodzisku Wlkp., Nadleśnictwo Grodzisk, Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Grodzisku Wlkp., Rada Rodziców przy Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Kamieńcu oraz Samorząd Uczniowski. Turniej jak zawsze przebiegał w bardzo miłej aczkolwiek zaciętej atmosferze, to też dzięki głównemu prowadzącemu, którym był sierż. sztab. Kamil Sikorski z Policji w Grodzisku Wlkp., któremu organizatorzy dziękują. Gospodarze wszystkich uczestników i gości zaprosili już na kolejny turniej.

Zapobieganie chorobom nowotworowym

Marzec – szczególnie pierwsza jego połowa poświęcona jest kobietom. W tym czasie, zwraca się na nie nadzwyczajną uwagę, na ich znaczenie w rozwoju ludzkości, ich osiągnięcia i wiele innych, ważnych aspektów życia kobiet. Grodziski samorząd, ten wyjątkowy czas poświęcił zdrowiu kobiet, a w szczególności profilaktyce chorób nowotworowych. Razem, z Ogólnopolską Organizacją na rzecz walki z rakiem szyjki macicy „Kwiat Kobiecości”, Burmistrz Grodziska Wielkopolskiego 1 marca przygotował cykl spotkań. Jako pierwsze, udział w nim wzięły uczennice Liceum Ogólnokształcącego w Grodzisku Wielkopolskim oraz dziewczęta z Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych.

Podczas spotkania, Prezes Ogólnopolskiej Organizacji „Kwiat Kobiecości” Ida Karpińska, przedstawiła własną historię oraz historie innych kobiet, które zmagaly się i wygrały z nowotworem szyjki macicy. Obecna na spotkaniu położna z organizacji „Kwiat Kobiecości”, przedstawiła w jaki sposób dochodzi do zakażenia wirusem HPV, który jest odpowiedzialny za rozwinięcie się raka oraz jak ważna jest profilaktyka w tym zakresie. Warto wspomnieć, że regularne badania cytologiczne przeprowadzane raz do roku dają ogromną szansę na całkowite wyleczenie nawet w przypadku rozwinięcia się choroby.

Dziewczęta dowiedziały się również jak przygotować się do badania oraz jak powinno być ono wykonane, przy użyciu jakich narzędzi, by wynik dał najbardziej prawidłowy obraz.

Spotkanie z grodziską młodzieżą odbyło się w ramach realizacji programu „Młoda i Zdrowa”. Tego samego dnia, przedstawicielki „Kwiat Kobiecości” spotkały się w Urzędzie Miejskim z pracownikami tej jednostki, by także im przypomnieć, o potrzebie regularnych badań, które są najlepszą profilaktyką wielu chorób.

Rak szyjki macicy to jeden z najczęściej występujących nowotworów złośliwych wśród kobiet. Jest trzecią co do częstotliwości przyczyną zgonów wśród płci żeńskiej spowodowanych przez nowotwory. Udowodniono, że powszechne szczepienia wykazują się dużą skutecznością w zapobieganiu chorobom związanym z zakażeniami HPV. Ich skuteczność oceniana jest bardzo wysoko. 20 października 2016r. w gimnazjach w Grodzisku Wlkp. i Ptaszkowie odbyło się podsumowanie akcji szczepień przeciwko wirusowi HPV dziewcząt z rocznika 2003. W szczepieniu udział wzięło 77 dziewcząt co stanowi 80% uprawnionych do szczepień ochronnych uprawnionych do szczepień. W spotkaniu uczestniczył Burmistrz Grodziska Wielkopolskiego. Gimnazjalistki podziękowały samorządowi za możliwość udziału w programie szczepień ochronnych oraz za wkład w tworzenie nowoczesnej profilaktyki nw gminie Grodzisk Wielkopolski. Dziewczynki otrzymały podziękowania oraz pamiątkowe bransoletki ze srebrną niezapominajką, promującą akcję profilaktyki raka szyjki macicy. Burmistrz Henryk Szymański apelował do dziewcząt, by ta bransoletka przypominała im o corocznych badaniach profilaktycznych, które mogą uratować im życie.

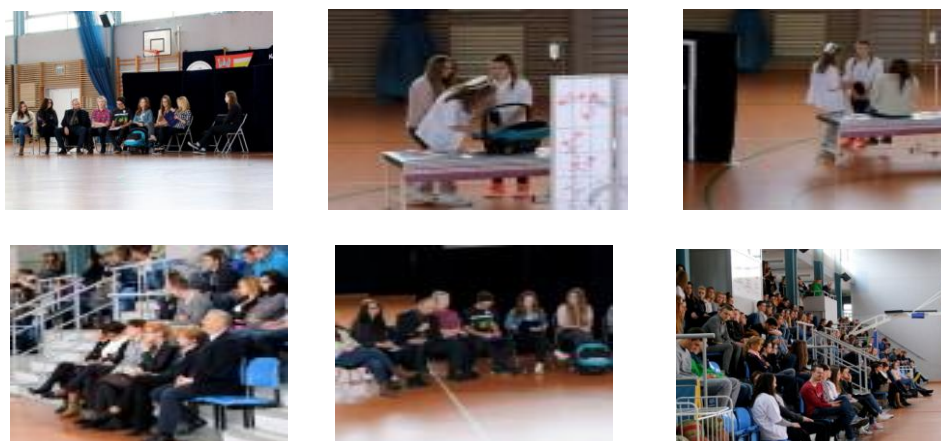

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Grodzisku Wielkopolskim zorganizował spotkanie w ramach kampanii „Drugie Życie” 23 marca w Grodziskiej Hali Sportowej.

Akcja ma na celu promocję oświadczeń woli, które jednym podpisem mogą dać innym szansę na życie. Popularyzacja wiedzy o transplantacji ma wpłynąć na zwiększenie się liczby dawców organów i dać szansę chorym na normalne funkcjonowanie.

Spotkanie rozpoczęło od wyświetlenia filmu promującego transplantację, dzięki któremu młodzież mogła bliżej poznać historię polskiego boksera Przemysława Salety, dawcy nerki dla swojej córki. Następnie uczniowie zaprezentowali przygotowaną inscenizację, przybliżając niezwykle historie zwykłych ludzi, którym transplantacja uratowała życie. Opowiedzieli o ludziach, którzy na różnych etapach swojego życia dowiedzieli się o swojej nieuleczalnej chorobie, dla których jedyną szansą na powrót do normalnego funkcjonowania był przeszczep. Po tych kilku krótkich wypowiedziach młodzież oddała głos jednemu z gości, który każdego dnia dziękuje za dar życia jaki otrzymał od anonimowej osoby. Dzień po spotkaniu z młodzieżą minie 24 lata jak został uzdrowiony przez transplantację. Opowiedział młodzieży o tym wydarzeniu, o wszystkich okolicznościach, o obawach i nadziejach jakie wiązał z przeszczepem zachęcając w ten sposób do wyrażenia zgody na pobranie organów i tkanek po śmierci.

W czasie trwania spotkania uczennice rozdały swoim kolegom i koleżankom małe karteczki z oświadczeniem woli, które wypełniając i własnoręcznie podpisując mogą uratować życie.

„Zdrowo jem, więcej wiem!”

W listopadzie w ramach projektu dzieci z oddziału „O” A realizowały kolejne zadanie , będące odpowiedzią na pytanie: Jak zdrowo się odżywiać? Sześciolatki zapoznały się z piramidą żywieniową, przeanalizowały wartościowe produkty spożywcze oraz ich ilości w zdrowej diecie dziecka. Dzieci poznały zasady higieny podczas przygotowywania i spożywania posiłków. Aby praktycznie wykorzystać zdobytą wiedzę wykonały samodzielnie kolorowe i zdrowe kanapki. Na pieczywie znalazły się świeże warzywa, wędliny, ryby, sery oraz jajka. Na talerzach nie zabrakło również owoców. Środowe śniadanie u sześciolatków było smaczne i pachnące.

W powietrzu unosił się zapach świeżych warzyw - pomidora, ogórka, papryki, rzodkiewki, sałaty oraz ziół - bazylii, koperku, pietruszki. Wszystkie kanapki wyglądały i smakowały wyśmienicie.

Jesienna surówka "Samo zdrowie"

19 października uczniowie klasy II a przygotowali „jesienną surówkę”. Przed jej wykonaniem dzieci rozmawiały na temat zdrowego odżywiania. Omówiły właściwości odżywcze warzyw i owoców oraz zasady bezpiecznego posługiwania się przyborami kuchennymi. Po przygotowaniu stanowiska pracy i umyciu rąk drugoklasiści z zapałem zabrali się do pracy. Z ogromną radością obierali, kroili i tarli przyniesione z domu warzywa i owoce. Po ich wymieszaniu odbyła się degustacja. Surówka wszystkim bardzo smakowała, a dzieci obiecały przygotować taką samą dla rodziców i rodzeństwa w domu.

Od listopada 2014 roku Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Grodzisku Wlkp. realizuje projekt edukacyjny „ **WIEM CO JEM**”, który realizowany jest pod patronatem Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej i Starostwa Powiatowego.

2 grudnia 2016 roku w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych im. E. Kwiatkowskiego w Grodzisku Wlkp. odbyła się II edycja konkursu gastronomicznego pt. „Sekrety Żywnienia”. Za organizację konkursu odpowiedzialne były Pani Marzena Ankiewicz oraz Pani Małgorzata Piaskowska, które uczą przedmiotów gastronomicznych. Pani Dyrektor Anna Matysiak uroczyście powitała zaproszonych gości. m.in.: Wicestarostę Powiatu Grodziskiego Pana Sławomira Górnego, Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego Pana Ryszarda Ber, Panią Jagodę Słaboszowską i Pana Tomasza Nowaka, którzy wspólnie reprezentowali głównego sponsora konkursu - Firmę GoodMills z Grodziska Wielkopolskiego, Panią Kamilę Wieczorek, ze Starostwa Powiatowego w Grodzisku Wlkp. oraz wszystkich uczestników konkursu wraz z opiekunami.

7.4. Przekazywanie informacji do mediów.

Pracownik OZ wykonuje obowiązki rzecznika prasowego, w roku 2016 do 5 redakcji gazet lokalnych wysłano 30 artykułów .

Na stronie Internetowej PSSE zamieszczono 35 pakietów informacyjnych.

7.5. Podsumowanie

Programy profilaktyczne są dostosowane do potrzeb rozwojowych uczniów i potrzeb środowiska lokalnego. Realizacja programów odbywa się w ramach zajęć dydaktyczno – wychowawczych prowadzonych w szkołach podczas godzin wychowawczych przez wychowawców, pedagoga, spotkań z przedstawicielami służby zdrowia, pracownikiem PSSE – OZ, przedstawicielami policji mającymi na celu informowanie uczniów o szkodliwości używek i zachowań ryzykownych.

Popularyzacja zdrowego i aktywnego stylu życia zaowocowała wieloma imprezami i działaniami, które na stałe wpisały się w harmonogramy działań szkół.

W szkołach prowadzone jest:

- dożywianie,
- organizowane są zawody sportowe,
- rozwija się turystyka szkolna, rajdy rowerowe (sieć ścieżek rowerowych w powiecie),
- w szkołach organizowane są: DNI ZDROWIA, TYGODNIE ZDROWIA, festyny i konkursy tematyczne,

- dzieci i młodzież w placówkach oświatowo – wychowawczych objęte są stałą opieką pielęgniarstwa.

21 placówek oświatowo – wychowawczych – 100% - realizuje programy Agencji Rynku Rolnego: PIJ MLEKO, OWOCE I WARZYWA W SZKOLE.

Programy profilaktyczne znajdują odzwierciedlenie w planach dydaktycznych wychowawców klas, gazetkach ściennych, spotkaniach środowiskowych (ewaluacja), konkursach szkolnych. Dokumentację na ten temat znajdujemy w kronikach szkolnych, księgach protokołów z posiedzeń rad pedagogicznych, stronach internetowych placówek oświatowo – wychowawczych.

8. DZIAŁALNOŚĆ OPINIODAWCZO - NADZOROWA

Realizacja zadań

Postanowienia i opinie sanitarne udzielano na piśmie w trybie i terminie ustalonym przepisami.

W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko , dla dokumentów na podstawie art. 53 w związku z art. 58 ust.1 pkt. 3 oraz art. 54 ust.1 w związku z art. 46 pkt. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity: Dz. U. z 2016r., poz. 353), oraz zgodnie z art. 3 pkt. 1 ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (tekst jednolity: Dz. U. z 2015r. , poz. 1412) , uzgadniano i wydawano opinie na podstawie art.48, art.53 i art.54 wyżej cytowanej ustawy.

Praca terenowa obejmowała:

1. wizje lokalne przeprowadzane każdorazowo przed wydaniem opinii o lokalizacji lub zmianie przeznaczenia obiektu lub terenu;

2. odbiory indywidualne zgłaszanych o dopuszczenie do użytkowania obiektów budowlanych .

Dokonywano uzgodnień i wydawano opinie w ramach oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko na podstawie : art.64 ust.1, pkt. 2 ,art.70 ust.1 , pkt. 2, art.77 ust.1 , pkt. 2, art. 90 ust.2 pkt2 w związku z art. 78 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie , udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Odbiory dokonywane były pisemnie. Na każdy odbiór wystawiono opinię sanitarną.

W roku 2016 przeprowadzono 72 kontrole .

W podsumowanym roku 2016 wydano ogółem :

24 - postanowień uzgodnień projektu decyzji dot. warunków zabudowy ,

w tym jedno postanowienie wydano negatywne dotyczącym uzgodnienia projektu decyzji warunków zabudowy dla inwestycji polegającej na budowie pawilonu handlowo usługowego , budowy trzech masztów reklamowych oraz budowy zbiornika bezodpływowego budowy na ścieki , zlokalizowane na działce o numerze ewidencyjnym gruntu 315/4 położonej w miejscowości Wielichowo

3 - decyzje , które umarzają postępowanie administracyjne , wszczęte w przedmiocie odbioru w związku z art. 56 Prawo Budowlane decyzje dotyczyły następujących obiektów

- wszczęte w przedmiocie odbioru I etapu części budowy budynku handlowo – usługowego i sprzętu rolniczo-ogrodniczego z wewnętrzną instalacją gazową w Grodzisku Wielkopolskim przy ul. Rakoniewickiej nr dz. 2357/3 .
- wszczęte w przedmiocie odbioru sanitarno-higienicznego odbioru rozbudowy wraz z przebudową zakładu STORTEBOOM HAMROL Sp.z o.o. z infrastrukturą techniczną oraz utwardzeniami w Kotowie 1A.
- wszczęte w przedmiocie odbioru sanitarno-higienicznego odbioru Stacji Paliw w Grodzisku Wielkopolskim przy ul. Zielonogórskiej 4

6 - decyzji wydanych (przez ZNS) na podstawie , art. 100 ust. 5 w związku z art. 22 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011r. o działalności leczniczej (tekst jednolity: Dz. U. z 2016r. , poz. 1638) , załącznika Nr 1 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 czerwca 2012r. w sprawie szczegółowych wymagań , jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. z 2012r. , poz. 739)

- 1 decyzję odbioru pomieszczeń w celu świadczenia usług stomatologicznych w budynku w Grodzisku Wielkopolskim przy ul. Poznańskiej 69
- 1 decyzję w zakresie: - gabinetu lekarskiego ortopedy nr pom. 14 /pierwsze piętro ; gabinetu zabiegowego nr pom. 14A /pierwsze piętro/na gabinet pielęgniarki na terenie zakładu
- 1 decyzję dotyczącą prowadzenia działalności medycznej w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej dla Centrum Medycznego „Salus” Łukasz Rządkowski Spółka Jawna w budynku w Wilkowie Polskim ul. Kościańska 41.
- 1 decyzję dotyczącą prowadzenia działalności w Poradni Zdrowia Psychicznego – Zespołu Leczenia Środowiskowego w Grodzisku Wielkopolskim ul. Zbożowa 26.
- 1 decyzję na gabinet pielęgniarski należącego do zakładu GROCLIN S.A. mieszczącego się w budynku przy ul. Słowiańskiej 4 w Grodzisku Wielkopolskim.
- 1 decyzję na prowadzenie działalności przychodni (POZ) w Wielichowie przy ul. Kościelnej 2 .

64 - decyzji płatniczych za wykonywane czynności w pionie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego ,

10 - opinii sanitarnych dotyczących uzgodnień miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko ,

- 4 - postanowienia dotyczące uzgodnienia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego projektu dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko,
- 1 - uzgodnienie projektów studium i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy ,
- 39 - opinii sanitarnych co do potrzeby przeprowadzania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko , a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko ,
- w tym 17 opinii stwierdzono potrzebę opracowania raportu ,
  - w tym wpłynęło jedno zażalenie dotyczące budowy gospodarstwa rolnego o specjalności: chów i hodowla zwierząt futerkowych (59,92DJP) na działkach o numerach : 372, 374/1 i 375 w miejscowości Albertowsko gm. Grodzisk Wielkopolski.
- 17- postanowień przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach
- 15 - opinii projektów budowlanych
- 34 - obiektów zgłoszono do odbioru na podstawie art.56 Prawa Budowlanego ,
- 3 - opinie sanitarne dotyczące odbioru: gabinetu kosmetycznego , pomieszczenia na przedszkole w Gradowicach , apteki ogólnodostępnej , w trybie art. 3 pkt. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej /obiekty istniejące/

Wydanie postanowień następowało każdorazowo po dokonaniu wizji lokalnej w terenie oraz po przeanalizowaniu dokumentacji danej inwestycji . Wizje lokalne dotyczyły przede wszystkim lokalizacji obiektów handlowo usługowych , obiektów rolniczych , przemysłowych .

9. WNIOSKI KOŃCOWE

- 1.** Kontynuować działania na rzecz prawidłowego unieszkodliwiania odpadów medycznych i komunalnych.
- 2.** Konsekwentnie realizować Program Szczepień Ochronnych oraz prowadzić rejestr chorób zakaźnych.
- 3.** Realizować zadania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie profilaktycznych programów prozdrowotnych.
- 4.** Czuwać nad warunkami higieniczno - sanitarnymi w placówkach oświatowo – wychowawczych ze szczególnym uwzględnieniem oceny higieny procesu nauczania, uczenia się w szkołach podstawowych oraz nadzór nad placówkami wypoczynku i rekreacji dzieci i młodzieży oraz opiekuńczo – wychowawczych.
- 5.** Kontynuowanie nadzoru nad warunkami zdrowotnymi środowiska pracy celem wzmocnienia ochrony zdrowia pracowników przed negatywnym oddziaływaniem szkodliwych i uciążliwych czynników występujących w miejscu pracy .